

Förundersökningssamarbete på Åland

En undersökning om vilken typ av brott som förhandsanmälts till åklagaren på Åland under 2015

Christoffer Ahlfors

10/2017

Abstract

Författare	Examen	
Christoffer Ahlfors	Polis (YH)	
Publikationens namn	Offentlighetsgrad	
Förundersökningssamarbete på Åland. En undersökning om vilken typ av brott som förhandsanmälts till åklagaren på Åland under 2015	Offentlig	
Handledare	Lärdomsprovets form	
Christian Romberg	Undersökande lärdomsprov	
<p>Efter den senaste revideringen av Förundersökningslagen har samarbete mellan förundersökningsmyndigheterna och åklagarna blivit en allt viktigare del av förundersökningsprocessen. I detta lärdomsprov har jag undersökt i vilken mån förhandsanmälan enligt Förundersökningslagen 5:1 gjorts. Samtidigt har jag utifrån gällande anvisningar undersökt om det kan finnas eventuella brister i samarbetet och i sådana fall inom vilken typ av brott. Undersökningen riktar sig mot brottsärenden som registrerats och utretts vid Ålands polismyndighet 2015. Syftet med undersökningen är att göra polismyndigheten mer medveten om hur förundersökningssamarbetet mellan polisen och åklagaren fungerar, för att polismyndigheten således kunde arbeta för att utveckla rutinerna.</p> <p>I den teoretiska delen tar jag upp gällande lagstiftning samt anvisningar gällande samarbetsförfarandet. Polisens verksamhet på Åland styrs av både regional åländsk lagstiftning och rikslagstiftning. Finland innehar lagstiftningsbehörighet på Åland när det gäller förundersökning. Dock finns en regional anvisning gällande förundersökningssamarbetet.</p> <p>I min undersökning har jag undersökt om förhandsanmälan enligt Förundersökningslagen 5:1 gjorts i enlighet med anvisningarna. Undersökningen har gjorts genom att jag gått igenom registrerade brottsanmälningar, som registrerats vid Ålands polismyndighet 2015, i datasystemet för polisärenden (Patja) och i systemet kontrollerat om anmälningar överförts till åklagarnas datasystem (Sakari) i enlighet med gällande anvisningar.</p> <p>Resultatet av min undersökning tyder på att det finns vissa brister i samarbetsförfarandet. Enligt resultatet hade förhandsanmälan gjorts i endast 70 fall. Min undersökning visar att förhandsanmälan borde ha gjorts i minst 160 fall. De största bristerna i förhandsanmälningsförfarande finns i grova brott och seriebrott.</p>		
Sidantal	Månad och år då granskningen skett	Lärdomsprovets kod (OPS)
39 + 4 sidor bilagor	Oktober 2017	eHYH2017
Nyckelord		
förundersökning, myndighetssamarbete, förundersökningssamarbete		

Tiivistelmä

Tekijä	Tutkinto	
Christoffer Ahlfors	Poliisi (AMK)	
Julkaisun nimi	Julkisuusaste	
Förundersökningssamarbete på Åland. En undersökning om vilken typ av brott som förhandsanmäls till åklagaren på Åland under 2015	Julkinen	
Ohjaaja	Opinnäytetyön muoto	
Christian Romberg	Tutkimuksellinen opinnäytetyö	
<p>Esitutkintalain viimeisen tarkistamisen jälkeen on yhteistyö esitutkintaviranomaisten ja syyttäjien välillä tullut yhä tärkeämmäksi osaksi esitutkintaprosessia. Tässä opinnäytetyössä olen tutkinut missä määrin ennakoilmoituksia on tehty Esitutkintalain 5:1 perusteella. Samoin olen voimassa olevien ohjeiden perusteella tutkinut, ilmeneekö yhteistyössä mahdollisesti puutteita, ja minkä tyyppisissä rikosasioissa siinä tapauksessa. Tutkimus kohdistuu rikosasioihin jotka on ilmoitettu ja tutkittu Ahvenanmaan poliisissa vuonna 2015. Tutkimuksen tarkoitus on tehdä poliisiviranomainen enemmän tietoiseksi siitä miten esitutkintayhteistyö poliisin ja syyttäjän välillä toimii, jotta poliisiviranomainen voisi kehittää rutiinejaan.</p> <p>Työn teoreettisessa osassa nostan esiin voimassa olevaa lainsäädäntöä ja ohjeita koskien yhteistyötoimintaa. Poliisin toimintaa Ahvenanmaalla ohjaa sekä ahvenanmaalainen paikallinen lainsäädäntö että valtakunnallinen lainsäädäntö. Lakien laadinta koskien esitutkintaa Ahvenanmaalla kuuluu Suomen eduskunnalle. On kuitenkin olemassa Ahvenanmaan oma ohjeistus koskien esitutkintayhteistyötä.</p> <p>Tutkimuksessa olen tutkinut, onko ennakoilmoituksia Esitutkintalain 5:1 perusteella tehty ohjeiden mukaisesti. Olen tehnyt tutkimuksen läpikäymällä rekisteröityjä rikosilmoituksia, jotka on rekisteröity Ahvenanmaan poliisissa vuonna 2015, poliisin tietojärjestelmässä (Patja) sekä olen tutkinut onko ilmoitukset siirretty syyttäjien tietojärjestelmään (Sakari) ohjeiden mukaisesti.</p> <p>Tutkimuksen tulos viittaa siihen että on olemassa puutteita yhteistyötoiminnassa. Tutkimuksen perusteella oli ennakoilmoituksia tehty ainoastaan 70 tapauksessa. Tutkimukseni osoittaa että ennakoilmoituksia olisi pitänyt tehdä vähintään 160 tapauksessa. Suurimmat puutteet ennakoilmoitustoiminnassa ilmenevät törkeissä rikoksissa ja sarjarikoksissa.</p>		
Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja vuosi	Opinnäytetyökoodi (OPS)
39 + 4 liitesivua	Lokakuu 2017	eHYH2017

Avainsanat

Esitutkinta, viranomaisyhteistyö, esitutkintayhteistyö

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 INLEDNING.....	1
1.1 Syfte och frågeställningar.....	2
1.2 Avgränsning	2
1.3 Etiska aspekter.....	3
1.4 Tidigare forskning	3
2 TEORIBAKGRUND	4
2.1 Polisens skyldighet att göra förundersökning	4
2.2 Vad som skall utredas.....	5
2.3 Undersökningsledaren och åklagaren.....	6
2.4 Förundersökningssamarbete mellan polisen och åklagaren	7
2.4.1 Lagstiftningen	7
2.4.2 Anvisningarna.....	12
2.4.3 Underrättelseförfarande i praktiken	13
2.4.4 Innehållet i anvisningarna samt en jämförelse mellan Ålands polismyndighets anvisning (2014a) Polisstyrelsens anvisning (2020/2013/1369) och Riksåklagarämbetets anvisning (2013).....	14
3 MATERIAL OCH METOD	23
3.1 De metodologiska utgångspunkterna	23
3.2 Material och metod.....	25
3.3 Att ta i beaktande i min undersökning.....	28
3.4 Analyseringsmetod	29
4 RESULTAT	30
4.1 Allmänt om resultatet	30
4.2 De olika brottstyperna	31
4.2.1 Grova brott.....	33
4.2.2 Brottsomfattas av avsevärda tvångsmedel.....	33
4.2.3 Tjänstebrott och brott som omfattar barnskyddsåtgärder eller brott mot barn	33
4.2.4 Brottsserier och brottshelheter	34
4.2.5 Begränsning, åtalsförhandling och organiserad brottslighet.....	35
4.2.6 Brottsomfattas utrymme för tolkning	35
4.2.7 Brottet kan väcka samhällsintresse eller innefattar internationell begäran om rättshjälp.....	35
4.2.8 Oklar jurisdiktion eller andra särskilda frågor	36
4.2.9 Brottet omfattas av stämning som utfärdas av åklagare eller andra särskilda åtgärder	36
4.2.10 Husrannsakan tagen till domstol för prövning.....	36

4.2.11 Förhandsanmälan har ansetts nödvändigt av andra skäl.....	36
5 SAMMANFATTNING.....	36
REFERENSER.....	40
BILAGOR.....	42
Bilaga 1: Brottsrubriker som undersökts.....	42
Bilaga 2: Brottsrubriker som inte undersökts.....	44

1 INLEDNING

2520 brottsanmälningar registrerades vid Ålands polismyndighet 2015 (Patja, Polisstyrelsen, 2017). 1168 av dessa anmälningar överlämnades efter utredning från polisen till åklagaren för avgörande eller åtalsprövning (Patja, Polisstyrelsen, 2017). Dessa siffror innefattar alla brott från trafikförseelse och snatteri till dråp, våldtäkt och ekonomiska brott. Tre åklagare tjänstgör vid Landskapsåklagarämbetet på Åland och fem undersökningsledare vid Ålands polismyndighet. Att dessa åtta personer har ett nära samarbete torde gagna både polisen, åklagarna och hela samhället.

Efter den senaste revideringen av förundersökningslagen har samarbetet mellan förundersökningsmyndigheten och åklagaren blivit en allt viktigare del av förundersökningsprocessen. I detta lärdomsprov kommer jag att undersöka på vilket vis förundersökningsarbetet¹ mellan polisen och åklagaren på Åland fungerar. Fokus kommer att vara på att lyfta fram var samarbetet står idag i förhållande till gällande regelverk. Jag strävar efter att ta reda på om samarbetet förverkligas mellan polisen och åklagare såsom det stadgas i lagen, om det finns brister i samarbetet och inom vilken typ av brott sådana fall.

Det är en fördel för såväl åklagare, förundersökningsmyndighet, ärendets parter som skattebetalare med en effektiv förundersökningsprocess. En grundtanke med förundersökningsarbetet enligt förundersökningslagens förarbete är att effektivisera förundersökningsprocessen (Edilex, RP 222/2010 rd). Därför är det viktigt för alla parter att samarbetet fungerar som det ska. Min undersökning kommer att belysa om det finns eventuella brister i samarbetet och kan vara till hjälp för en eventuell utveckling av polismyndighetens rutiner inom området. Undersökningen kommer också att vara till nytta för mig själv med tanke på mina eventuella framtida arbetsuppgifter.

¹ Förundersökning är enligt nationalencyklopedin (2017) ”den utredning som polis eller åklagare genomför för att konstatera om brott förövats och vem som kan misstänkas för detsamma”. I Finland och på Åland utförs förundersökning av polisen, tullen, gränsbevakningen eller militärmyndigheterna (Finlex, 805/2011, 2 kap. 1 §). I detta arbete kommer jag att använda uttrycket förundersökningssamarbetet då jag syftar på förundersökningsarbete mellan förundersökningsmyndigheterna och åklagaren.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med undersökningen är att göra polismyndigheten mera medveten om hur förundersökningssamarbetet mellan polisen och åklagaren fungerar, för att polismyndigheten således kunde arbeta för att utveckla rutinerna. Fokus för min analys kommer att vara på registrerade brottsanmälningar i Patja² i förhållande till ärenden där undersökningsledaren inlett, eller borde ha inlett, samarbete med åklagare under förundersökningen i enlighet med *Förundersökningslagen* 5 kap 1§ (805/2011). Jag strävar efter att undersöka om det bland de registrerade anmälningarna finns ärenden där samarbete kunde ha inletts mellan undersökningsledaren och åklagaren i förundersökningen, men där så inte gjorts. Om det i min undersökning framkommer sådana uppgifter, vill jag med mitt arbete lyfta fram vilken typ av ärenden det handlar om.

I min undersökning önskar jag svar på följande frågor:

1. I hur många ärenden har åklagaren underrättats av polisen om brottmål i enlighet med Ålands polismyndighets anvisning?
2. Hur många ärenden hittar jag i min undersökning som enligt anvisningarna borde ha anmälts men som inte anmälts?
3. I vilken typ av ärenden har polisen inte underrättat åklagaren trots att det borde ha gjorts?

1.2 Avgränsning

Jag väljer att avgränsa undersökningen till Åland. Orsaken till detta är att arbetet annars blir för stort för att falla inom ramarna för det här lärdomsprovet.

Fokus kommer att vara på brottsärenden som registrerats under 2015. Orsaken till att jag väljer just 2015 är att de flesta ärenden som registrerats 2015, med några få undantag, har avslutats. Många ärenden som registrerats år 2016 eller senare är fortfarande under utredning eller så har förundersökning inte ännu inletts (Patja, Polisstyrelsen, 2017). Om förun-

² Informationssystemet för polisärenden. Datasystem där förundersökningsmyndigheten registrerar och handlägger brottsanmälningar

dersökning inte ännu inletts är det sannolikt att ställningstagande om eventuell förhandsanmälan heller inte ännu gjorts. För att utredningen skall vara reliabel väljer jag att grunda min analys på i huvudsak ärenden där förundersökning redan inletts, avslutats eller avbrutits.

1.3 Etiska aspekter

Runa Patel och Bo Davidsson (2011 s. 42) lyfter fram i boken *Forskningsmetodikens grunder. Att planera genomföra och rapportera en undersökning*, att man vid en undersökning måste ta hänsyn till undersökningen vad gäller forskningsetiska aspekter. Huvudsakligen innefattar detta att skydda enskilda individers personliga integritet. Det bör finnas en balans mellan den allmänna nyttan med undersökningen och skydd mot otillbörlig insyn i t.ex. individers personliga livsförhållanden. (Patel & Davidsson, 2011, s. 43.)

Under hela examensarbetsprocessen har jag tagit de forskningsetiska aspekterna i beaktande. Det material jag riktar min undersökning emot är brottsanmälningar som finns registrerade i Patja. Uppgifter om begångna brott och de personer som finns kopplade till dessa, utgör uppgifter som kan anses känsliga. Anmälningar innefattar personuppgifter på berörda parter i respektive anmälningar. Personuppgifterna har dock ingen som helst relevans i denna undersökning. Min undersökning fokuserar på polisens åtgärder, inte på enskilda individer. Ingenstans i min undersökning framgår uppgifter, som torde kunna härledas till någon enskild person.

Polisyrkeshögskolan lyfte även upp aspekten med personuppgifter vid beviljande av forskningstillstånd. I forskningstillståndet (Himberg & Lehtimäki, 2017) framgår tydligt att Patja får användas för att insamla behövliga uppgifter, men att personuppgifter som är lagrade i systemet ska utelämnas och att uppgifter från registret inte får användas för att kontakta registrerade personer.

1.4 Tidigare forskning

Jag har inte hittat information om att en liknande undersökning skulle ha gjorts tidigare. Satu Rantaeskola (2014) har skrivit en bok *Esitutkintalaki – Kommentaari*, i vilken det finns ett kapitel som berör ämnet Förundersökningssamarbete. Boken behandlar *Förundersökningslagen* som trädde i kraft 1.1.2014, samt hur denna skall tolkas. Boken skrevs som

en del av Ponnistusprojektet.³ I kapitlet om förundersökningssamarbete förklaras i korthet teorin och andemeningen med förundersökningssamarbete mellan förundersökningsmyndighet och åklagare. Rantaeskola (2014) hänvisar huvudsakligen till samma källor som jag gör i kapitel 2.

2 TEORIBAKGRUND

I detta kapitel kommer jag att redogöra för den lagstiftning och det regelverk som står som grund för min undersökning. Jag tar upp polisens och åklagarens roll i förundersökningsarbetet. Min undersökning vilar på de centrala punkterna i detta kapitel. Min undersökning riktas mot hur förundersökningssamarbetet fungerar på Åland.

Riket ansvarar för lagstiftningen gällande förundersökning på Åland. Stadgarna kring detta finns i *Självstyrelselagen för Åland* (1991:71) 27 §. Stadgarna gällande förundersökning finns i *Förundersökningslagen* (805/2011). Rikets lagstiftning och anvisningar gällande förundersökning gäller även på Åland. I kommande kapitel redogör jag för gällande stadganden.

2.1 Polisens skyldighet att göra förundersökning

Polisen uppgifter fastställs för Ålands del i *Polislagen* (2000:49) *för landskapet Åland* 1 §. Motsvarande bestämmelser gällande övriga landet stadgas genom *Polislagens* (872/2011) 1 §. I bägge lagar framgår ur 1 § 1 mom. att till polisens uppgifter tillhör att utreda brott och sörja för att brott blir föremål för åtalsprövning. I *Polislagens* 1 § 3 (872/2011) hänvisas till *Förundersökningslagen* (805/2011) vad gäller bestämmelser om förundersökning av brott samt *Tvångsmedelslagen* (806/2011) om tvångsmedel i samband med förundersökning av brott. För Ålands del stadgas genom *Republikens presidents förordning* (2010:33) *om polisförvaltningen i landskapet Åland* 1 § 2 mom. att landskapets polis skall upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt utföra övriga uppgifter som hör till polisen, om inte något annat föreskrivs särskilt i lag eller förordning eller bestäms med stöd av 4 §.

³ Ponnistusprojektet var ett skolningspaket som genomfördes i polisorganisationen under 2013. I skolningspaketet ingick Förundersökningslagen (805/2011), tvångsmedelslagen (806/2011) och polislagen (872/2011). Även åklagarna tog del av skolningen (Rantaeskola, 2014)

Enligt 4 § i förordningen (2010:33) stadgas om ledningsförhållanden i vissa situationer och gäller således inte förundersökning i allmänhet. *Självstyrelselagen* (1991:71) för Åland 5 kap 27 § räknar upp rikets lagstiftningsbehörighet på Åland. Ur första momentet punkt 23 framgår bland annat att riket har lagstiftningsbehörighet vad gäller förundersökning, verkställighet av domar och straff samt utlämning av brott.

Förundersökningslagen (805/2011) styr polisens arbete vad gäller förundersökning i Finland och på Åland. *Tvångsmedelslagen* (806/2011) styr i sin tur användande av tvångsmedel i samband med förundersökning. Ur *Förundersökningslagen* (805/2011) framgår ur 2 kap. 1 § att förundersökning görs av polisen. Paragrafens 2 mom. räknar även upp andra förundersökningsmyndigheter såsom gränsbevakningen, tullen och militärmyndigheterna. I tredje momentet framgår att även åklagaren deltar i förundersökning. (Finlex, 805/2011, 2 kap. 1 §)

2.2 Vad som skall utredas

Vad som skall utredas i en förundersökning, stadgas i *Förundersökningslagen* (805/2011) 1 kap. 2 §:

Vid förundersökning utreds

- 1) enligt vad ärendets art förutsätter, det misstänkta brottet, de förhållanden under vilka det har begåtts, den skada som har orsakats och den vinning som har fåtts genom brottet, parterna och övriga omständigheter som måste klarläggas för åtalsprövning och bestämmande av påföljderna för brottet,
- 2) möjligheterna att återställa egendom som har erhållits genom brottet och att verkställa en förverkandepåföljd som döms ut eller skadestånd som betalas till målsäganden med anledning av brottet,
- 3) målsägandens privaträttsliga anspråk, om målsäganden med stöd av 3 kap. 9 § i lagen om rättegång i brottmål ([689/1997](#)) har bett åklagaren föra talan om anspråket, och
- 4) huruvida målsäganden samtycker och den misstänkte ämnar samtycka till att målet i tingsrätten behandlas i ett skriftligt förfarande enligt 5 a kap. i lagen om rättegång i brottmål.

Vid förundersökning ska saken förberedas så att åtalsprövning kan ske och parternas intressen bevakas på behörigt sätt och så att bevisningen kan tas

emot i ett sammanhang vid huvudförhandlingen eller målet avgöras i skriftligt förfarande. (Finlex, 805/2011, 1 kap. 2 §.)

Utgångsläget för en förundersökning är att det finns misstanke om brott. När det finns misstanke om brott registrerar polisen eller förundersökningsmyndigheten en brottsanmälan i Patja. I anmälan registreras bland annat en undersökningsledare och utredare (i fall ärendet inte är summariskt⁴), tidpunkt för när anmälan mottagits, tidpunkt för mottagande av anmälan, målsägande, misstänkt, vittnenas personuppgifter, brottsbenämning eller flera brottsbenämningar om sådan misstanke föreligger samt en redogörelse över vad brottsmisstankarna grundar sig på. (Polisstyrelsen, 2020/2013/5231.)

Om beslut tas att förundersökning skall inledas, samlar ärendets utredare⁵ in bevismaterialet genom olika insamlingsmetoder såsom till exempel förhör. Samtlig bevisning samlas i ett förundersökningsprotokoll som när ärendet är klart överlämnas till åklagaren för åtalsprövning. Förundersökningen kan också läggas ned eller avbrytas om förutsättningar för att överlämna ärendet till åtalsprövning efter utförd förundersökning inte föreligger. (Polisstyrelsen 2020/2013/5229.)

Beroende på ärendets art kan åklagaren även ha en roll under förundersökningsprocessen. *Förundersökningslagen* (805/2011) räknar upp flertalet sådana stadganden. I denna rapport är fokus på förundersökningssamarbete som stadgas i *Förundersökningslagens* (805/2011) 5 kap.

2.3 Undersökningsledaren och åklagaren

Förundersökningslagen (805/2011) 2 kap. 2 § säger:

Förundersökningen leds av en undersökningsledare, som är en sådan anhållningsberättigad tjänsteman som avses i 2 kap. 9 § i tvångsmedelslagen (806/2011). Åklagaren är dock undersökningsledare endast i de fall som

⁴ I en summarisk undersökning finns ingen undersökningsledare. Summarisk undersökning kan tillämpas i enkla klara fall av mer lindrig karaktär. Det misstänkta brottet får inte förutse föranleda strängare straff än böter. (Finlex, 805/2011.)

⁵ Till en utredarens uppgifter hör att under undersökningsledarens ledning och tillsyn hålla förhör och vidta andra förundersökningsåtgärder i en brottsutredning (Finlex, 805/2011, 2 kap. 3 §).

anges i 4 § 1 mom. En kriminalöverkonstapel eller överkonstapel får vara undersökningsledare vid förundersökning som görs av polisen, om det finns grundad anledning till det utifrån ärendets art eller av något annat motsvarande skäl. En tjänsteman har rätt att vara undersökningsledare vid förundersökning som görs av någon annan myndighet, om det föreskrivs särskilt i lag om denna rätt.

När flera undersökningsledare utreder brott som har samband med varandra kan till chef för dem utses en allmän ledare för undersökningen, som beslutar om samordning av förundersökningen och som i det syftet kan meddela sina underlydande undersökningsledare föreskrifter. (Finlex, 805/2011, 2 kap. 2 §.)

Lagen om åklagarväsende (439/2011) 1 kap. 4 § säger:

Åklagaren ska sörja för förverkligandet av det straffrättsliga ansvaret vid behandlingen av de ärenden som han eller hon handlägger, utan onödigt dröjsmål och på ett jämlikt och ekonomiskt sätt enligt vad parternas rättsskydd och allmänintresset kräver.

I fråga om åklagares uppgifter gäller också vad som särskilt föreskrivs om dem. (Finlex, 439/2011, 1 kap. 4§.)

Undersökningsledaren leder med andra ord i allmänhet förundersökningen medan åklagarens huvudsakliga uppgift är att väcka och utföra åtal för brott (Finlex, 689/1997, 2 §). I *Lagen om rättegång i brottmål (689/1997)* stadgas närmare om åklagarens uppgifter i samband med brottmål.

2.4 Förundersökningssamarbete mellan polisen och åklagaren

Förundersökningssamarbete mellan polisen och åklagaren är det centrala i denna rapport. Min undersökning vilar på den lagstiftning och de anvisningar jag redogör för i detta kapitel.

2.4.1 Lagstiftningen

I *Förundersökningslagen (805/2011) 5 kap 1 § (18.11.2016/988)* finns stadgat om förundersökningsmyndighetens skyldighet att underrätta åklagaren om ett ärende:

Förundersökningsmyndigheten ska genast underrätta åklagaren om ett ärende där den som är misstänkt för brott är en polisman, om inte ärendet behandlas i ett förfarande enligt lagen om föreläggande av böter och ordningsbot. Åkla-

garen ska dessutom underrättas om ett brott som har kommit för undersökning, när förundersökningsmyndigheterna och åklagarmyndigheterna tillsammans utifrån sina befogenheter har beslutat att brottet ska omfattas av underrättelseskyldigheten eller om åklagaren har begärt underrättelse om brottet. (Finlex, 805/2011, 5 kap. 1 §.)

Förundersökningslagen (805/2011) 5 kap 1 § (18.11.2016/988) som citeras ovan är den paragraf som förpliktar polisen att göra så kallad *förhandsanmälan till åklagaren*. *Förhandsanmälan* är det begrepp jag använder då jag i rapporten beskriver den åtgärd undersökningsledaren vidtar för att till åklagaren förmedla uppgifter om brottsärenden som kommit polisen till kännedom och som skall meddelas med stöd av denna paragraf. Förhandsanmälan sker genom ett gränssnitt mellan polisens och åklagarens datasystem (Polisstyrelsen 2020/2013/1369) Vilken typ av ärenden det rör sig om finns uppräknat i bland annat Polisstyrelsens anvisning (2020/2013/1369). Jag kommer i detalj att presentera anvisningarna i kapitel 2.4.4.

Denna undersökning fokuserar på andra meningen i denna paragraf (805/2011, 5 kap 1 §). Förhandsanmälan i denna rapport skall inte förväxlas med den skyldighet om underrättelse som polisen skall göra till åklagaren när det gäller brott som en polisman misstänks för. Polisstyrelsen har givit en anvisning som berör förundersökning av brott som en polisman misstänks för (2020/2013/4590). I ett sådant ärende fungerar åklagaren som undersökningsledare (Finlex 805/2011, 2 kap. 4 §(18.11.2016/988)). Polisstyrelsens anvisning (2020/2013/4590) tar upp riktlinjerna för hur polisen skall registrera anmälan samt vem som skall utreda sådana ärenden. Förundersökning av brott som en polisman misstänks för är dock ett helt separat ämne, som jag väljer att inte behandla i denna rapport.

I *Förundersökningslagen* (805/2011) 5 kap 2 § stadgas om att polisen är skyldig att vidta åtgärder på begäran av åklagaren:

Förundersökningsmyndigheten ska på åklagarens begäran göra förundersökning eller utföra förundersökningsåtgärder. Förundersökningsmyndigheten ska också annars iaktta de föreskrifter som åklagaren meddelar för att säkerställa att ärendet utreds så som avses i 1 kap. 2 §.

Åklagaren beslutar om förundersökningsåtgärder när saken har överförts till åklagaren efter det att förundersökningen har avslutats.

Bestämmelser om när åklagaren kan vara undersökningsledare finns i 2 kap 4 §. (Finlex, 805/2011, 5 kap. 2 §.)

Trots att det är polisen som leder en förundersökning så skall polisen ändå vidta förundersökningsåtgärder som åklagaren begär. *Regeringspropositionen* (RP 222/2010 rd s. 216) förtydligar ytterligare detta med att åklagaren både under själva förundersökningen och under åtalsprövningen kan begära undersökningsåtgärder.

Förundersökningslagen (805/2011) 5 kap. 3 § förtydligar ytterligare samarbetskyldigheten:

Förundersökningsmyndigheten ska så som ärendets art eller omfattning förutsetter underrätta åklagaren om omständigheter som hänför sig till förundersökningen och förundersökningsåtgärderna och om undersökningens framskridande i övrigt. Om förundersökningsmyndigheten har underrättat åklagaren om ett brott som har kommit för undersökning, ska undersökningsledaren innan förundersökningen avslutas höra åklagaren om ärendet har utretts tillräckligt väl enligt vad som föreskrivs i 1 kap. 2 §. Detta gäller när ärendets art och omfattning kräver att åklagaren hörs eller när det är meningen att förundersökningen avslutas utan att ärendet överlämnas till åklagaren. Bestämmelser om skyldigheten att underrätta om användning av tvångsmedel finns i tvångsmedelslagen.

Åklagaren ska efter behov medverka i förundersökningen för att säkerställa att ärendet utreds så som avses i 1 kap. 2 §.

Förundersökningsmyndigheten och åklagaren ska diskutera frågor om hur förundersökningssamarbetet ska ordnas. . (Finlex, 805/2011, 5 kap. 3 §.)

Lagparagrafen finns till för att belysa vikten av samarbete mellan polisen och åklagaren. Dels handlar det om att förundersökningsmyndigheten ska få stöd av åklagaren i frågor som är beroende av prövning eller tolkning, dels för att åklagaren i behövlig grad skall få information om en pågående utredning. För att åklagaren skall kunna använda sig av sina förundersökningsbefogenheter är det viktigt att hen hålls a jour med pågående utredning. (Edilex, RP 222/2010 rd, s. 217.)

I regeringspropositionen (RP 222/2010 rd, s. 218) konstateras att en stor del av de brottmål som undersöks av förundersökningsmyndigheten inte är av sådan art att förundersökningssamarbete kan anses förutsättas i enlighet med paragrafen. Vidare konstateras att behovet av förundersökningssamarbete inte nödvändigt är kopplat till hur allvarligt brottet är. Även ett brott som medför ett relativt lindrigt straff kan kräva förundersökningssamarbete. (Edilex, RP 222/2010 rd, s. 218.)

Samarbetskyldigheten i typiska fall gäller brott som åklagaren skall underrättas om enligt *Förundersökningslagen* (805/2011) 5 kap 1 §. Typfall som nämns i regeringspropositionen (RP 222/2010 rd,) är vid övervägande om att lägga ned eller låta bli att göra förundersökning. Åklagaren skall uppmärksammas om det finns risk att ett ärende håller på att preskriberas. Det kan även handla om ärenden som är svårbevisliga. Som exempel nämns miljöbrott och sexualbrott som riktas mot barn. Ärendets art hänger även ihop med behov av att använda exceptionella eller sällsynta bevisningsmetoder. Undersökningsledaren skall i mer omfattande ärenden göra upp en skriftlig undersökningsplan som åklagaren skall bekanta sig med. Undersökningsplanen skall sedan uppdateras varefter förundersökningen framskrider. Omfattningen av ett brottmål hänger i allmänhet ihop med hur omfattande och varierande bevisning som behövs. (Edilex, RP 222/2010 rd, s. 218.)

Förundersökningslagen (805/2011) har några uttryckliga stadganden där det framgår att åklagaren skall involveras i förundersökningen. I *Förundersökningslagen* (805/2011) 8 kap. 3 § 2 mom. framgår att åklagaren skall ges möjlighet att närvara vid anordnande av en konfrontation. I 9 kap 4 § 3 mom. (805/2011) framgår att åklagaren skall ges tillfälle att närvara vid förhör som spelas in som ljud- och bildupptagning, om avsikten är att använda förhöret som bevis i en rättegång. (Edilex, RP 222/2010 rd, s. 218.)

Tvångsmedelslagen (806/2011) har även stadganden där det framgår att förundersökningsmyndigheten är skyldig att underrätta åklagaren. I *tvångsmedelslagen* (806/2011) 3 kap. stadgas om domstolsförfarande i samband med häktningsärenden och i 5 kap. (806/2011) om reseförbud.

Domstolen beslutar om häktning på framställan av en anhållningsberättigad tjänsteman (Finlex, 806/2011, 3 kap. 1 – 2 §). I *Tvångsmedelslagens* (806/2011) 3 kap. 2 § framgår att en anhållningsberättigad tjänsteman som under förundersökningen framställer ett häktningssyrkande innan så görs skall underrätta åklagaren om yrkandet. Åklagaren kan då överta avgörandet av frågan om huruvida häktningssyrkande ska framställas. Efter att förundersökningen avslutats och överförs till åtalsprövning är det åklagaren som beslutar om framställan av häktningssyrkande. Om förutsättningar för häktning inte längre föreligger skall en anhållningsberättigad tjänsteman göra en framställning till domstolen om att den häktade skall frigges. Därförinnan skall åklagaren underrättas om detta. Åklagaren kan även då överta beslutanderätten i frågan om frigivning. (Finlex, 806/2011, 3 kap.)

I *Tvångsmedelslagen* (806/2011) 5 kap. 4 § framgår att anhållningsberättigad tjänsteman under förundersökningen beslutar om reseförbud. På motsvarande sätt som vid häktningsyrkande skall åklagaren innan beslut tas underrättas om reseförbudet. Åklagaren kan då överta avgörandet i frågan. Efter avslutad förundersökning är det åklagaren som beslutar om reseförbud. (Finlex, 806/2011, 5 kap. 4 §.)

Regeringspropositionen (RP 222/2010 rd) räknar även upp andra exempel på fall där underrättelse kan bli aktuellt. Dessa är; åtgärder som en part begärt enligt *Förundersökningslagen* (805/2011) 3 kap. 7 §, inledande av förundersökning av brott som misstänks begåtts utomlands enligt 3 kap 8 §, uppskjutande av förundersökning enligt 3 kap. 12 §, avbrytande av förundersökning enligt 3 kap. 13 §, en persons behörighet som vittne enligt kap. 7 och 8 §, förutsättning för konfrontation enligt 8 kap. 2 § 1 mom. och lagring av förhör som ljud- och bildupptagning enligt 9 kap. 3 §. (Edilex, RP 222/2010 rd, s. 218.)

På flera håll både i regeringspropositionen (RP 222/2010 rd) och anvisningar belyses vikten av att ett brottmål skall utredas i tillräcklig mån för åtalsprövningen. Detta är en av de viktigaste sakerna i förundersökningssamarbetet. I den avslutande utsagan enligt *Förundersökningslagen* (805/2011) 10 kap. 1 § ges parterna möjlighet att uttala sig om förundersökningsmaterialet. Parterna har då möjlighet att inkomma med synpunkter och önskemål om eventuellt kompletterande åtgärder i förundersökningen. Samarbetet mellan förundersökningsmyndigheten och åklagaren är av synnerligen stor vikt i detta skede av förundersökningen. (Edilex, RP 222/2010 rd.).

Avslutningsvis konstateras i regeringspropositionen (RP 222/2010 rd, s. 219) gällande 3 mom. i *Förundersökningslagen* (805/2011) 5 kap. 3 § att förundersökningssamarbetet inte kan fungera utan ett genuint samarbete som kan uppnås genom diskussion och umgänge om både enskilda ärenden och hur samarbetet i mer stora drag skall ordnas. Hur detta samarbete i praktiken ordnas kan variera mellan olika orter.

Regeringspropositionen (RP 222/2010 rd, s. 215) tar även upp möjligheten för undersökningsledare och åklagare på lokala planet att komma överens om vilken typ av ärenden som skall meddelas till åklagaren. Vid Ålands polismyndighet träffas undersökningsledare och åklagare varje onsdag för att diskutera enskilda ärenden (Ålands polismyndighet,

2014a). De stora linjedragningarna lokalt på Åland har tagits vid två separata möten i januari och februari 2014 (Ålands polismyndighet, 2014a). I samband med ett möte den 30 januari 2014 uppgjordes en förteckning innehållande 14 punkter (Ålands polismyndighet, 2014a). I samband med att brott kan misstänkas och förundersökning bör inledas skall polisen underrätta åklagaren ifall någon av dessa 14 punkter som omnämns i förteckningen uppfylls (Ålands polismyndighet, 2014a). Jag återkommer till dessa 14 punkter i kapitel 2.4.4.

2.4.2 Anvisningarna

För att underlätta förundersökningsmyndigheternas och åklagarnas arbete finns det anvisningar som preciserar i vilken typ av ärenden som förundersökningsmyndigheten skall underrätta åklagaren enligt *Förundersökningslagen* (805/2011) 5 kap 1 §. Den anvisning som i första hand styr polisen i detta ämne är Polisstyrelsens anvisning (2020/2013/1369) som i sin tur grundar sig på Riksåklagarämbetets anvisning om förundersökningssamarbetet *Esitutkintatyötä koskeva ohje* (Valtakunnansyyttäjävirsto, 2013). Därtill kan tilläggas en lokal överenskommelse mellan Ålands polismyndighet och Landskapsåklagarämbetet på Åland. Överenskommelsen baserar sig på två mötesprotokoll från januari och februari 2014 (Ålands polismyndighet, 2014a).

Ålands polismyndighet är efter den senaste omorganiseringen av polisverksamheten i Finland den minsta polisinrättningen i landet. Ålands geografiska läge, litenhet i befolkning, mängd och egen lagstiftning och minoritetsspråkstalare gör Åland unikt i sitt slag. Man kunde tänka sig att särställningen i sig kräver vissa specialarrangemang. Regeringspropositionen (RP 222/2010 rd, s. 215) ger, som jag konstaterade i kapitel 2.4.1, möjligheten att på lokalt plan komma överens om vissa linjedragningar i förundersökningssamarbetet. Dessa specialarrangemang är stadgade i Ålands polismyndighets mötesprotokoll (2014a) från januari och februari 2014 (Ålands polismyndighet, 2014b). Om de skiljer sig från polisstyrelsens anvisningar på något sätt, lyfter jag fram i jämförelsen i kapitel 2.4.4. I kapitlet går jag även djupare in på vad som framgår i anvisningarna.

2.4.3 Underrättelseförfarande i praktiken

Polisstyrelsens anvisning (2020/2013/1369), som baserar sig på riksåklagarämbetets slutrapport *Esitutkintatyötä koskeva ohje* (Valtakunnansyyttäjävirsto, 2013), styr i första hand hur polisen skall tillämpa lagen gällande förundersökningssamarbetet. Anvisningen räknar upp 19 punkter som omfattas av underrättelseskyldigheten enligt *Förundersökningslagen* (805/2011) 5 kap. 1 §

Underrättelseförfarande sker tekniskt genom ett gränssnitt mellan polisens Patja-system och åklagarens Sakari⁶-system. Varje ärende klassificeras av förundersökningsmyndigheten som ett A- eller B- ärende beroende på om åklagaren skall reagera (A) eller inte (B). (Polisstyrelsen, 2020/2013/1369.)

Om underrättelsen sker som ett så kallat A-ärende förpliktar detta åklagaren att utan dröjsmål anteckna undersökningsledarens namn i det egna datasystemet och att ta kontakt med undersökningsledaren angående dennes frågeställningar. Angående detta gör åklagaren en anteckning i det egna systemet. Om det handlar om ett så kallat B-ärende så tar åklagaren ställning till om det kan anses nödvändigt att kontakta undersökningsledaren. Kontakten skall i sådana fall tas utan dröjsmål. Även i ett B-ärende antecknas samma uppgifter som i ett A-ärende. (Polisstyrelsen, 2020/2013/1369.)

Skillnaden mellan underrättelser enligt A- och B- handlar egentligen om hur brådskande ärendet är. Oberoende om ärendet meddelats som ett A eller B-ärende så skall samarbetet fortskrida i den utsträckning som ärendets art och omfattning förutsätter. (Polisstyrelsen, 2020/2013/1369.)

I gränssnittet som i Patja heter ”meddelande till åklagaren” fyller polisen i om det handlar om A- eller B- ärende och om en eller flera av de 19 grunderna uppfylls. Ärenden som förutsätter konsultering med åklagaren matas in som ett A-ärende. I meddelandefältet skall även matas in vilka särskilda frågeställningar som polisen önskar att åklagaren skall ta ställning till. (Polisstyrelsen, 2020/2013/1369.)

⁶ Sakari är åklagarnas och tingsrätternas diarie- och ärendehanteringssystem i brottsärenden (Oikeusministeriö, 2015)

Underrättelsen skall ske i det skede som polisen har tagit ställning till att brottsmisstanke föreligger och förundersökning skall göras. Handlar det om ett ärende enligt vilket det krävs riksåklagarens åtalsförordnande⁷ skall underrättelsen ske redan då omständigheterna kring det misstänkta brottet blivit klargjorda. (Polisstyrelsen, 2020/2013/1369.)

Enligt polisstyrelsens anvisning (2020/2013/1369) skall till underrättelsen bifogas den begäran om utredning eller motsvarande som lämnats till förundersökningsmyndigheten. Detta låter sig inte göras i Patja. Vid Ålands polismyndighet har därför överenskommit att sådan information kan skickas per e-post till åklagarmyndigheten (Ålands polismyndighet 2014).

Såsom även regeringspropositionen (RP 222/2010 rd) lyfter fram finns det möjlighet att på lokalt plan komma överens om hur samarbetet mellan myndigheterna skall anordnas. Ålands polismyndighet har man reducerat polisstyrelsens 19 punkter som reglerar underrättelseskyldigheten till 14 punkter.

2.4.4 Innehållet i anvisningarna samt en jämförelse mellan Ålands polismyndighets anvisning (2014a) Polisstyrelsens anvisning (2020/2013/1369) och Riksåklagarämbetets anvisning (2013)

De 14 punkter som omnämns i Ålands polismyndighets protokoll (2014a) från *Förundersökningsmyndighetens och åklagarens möte angående Förundersökningslagen 5 kapitel och förundersökningssamarbete* den 30.1.2014 och som baserar sig på polisstyrelsens anvisning (2020/2013/1369) är följande:

1. Det minsta straffet för brottet är fyra månaders fängelse eller mer(*).
2. En misstänkt kommer förmodligen att häktas, meddelas reseförbud eller omfattas av ett annat avsevärt tvångsmedel till följd av brottet.
3. Brottet omfattar avstängning från tjänsteutövning eller barnskyddsåtgärder.
4. Brottsfelheten omfattar gärningar med ett stort antal målsäganden eller flera misstänkta (t.ex. egendoms- och bedrägeribrottsserier) och en ge-

⁷ Om riksåklagarens åtalsförordnande stadgas i Strafflagen (39/1889) 1 kap. 12 §. Riksåklagarens åtalsförordnande krävs för att kunna pröva ett brottmål i Finland som skett utomlands eller om brottet skett på ett utländskt fartyg eller luftfartyg och brottet inte riktat sig mot finländska intressen.

- mensam åtalsprövning och domstolsbehandling av dessa främjar utredningen av ärendet, eller så är förundersökningssamarbete nödvändigt för att säkerställa enhetliga utredningsåtgärder eller ett enhetligt material.
5. Det finns skäl att vidta åtgärder som syftar till att begränsa förundersökningen eller starta åtalsförhandling (utarbeta domförslag) i fråga om en brottshelhet.
 6. Brottet är en del av organiserad brottslighet.
 7. Brottet är en ny typ av brott eller lämnar utrymme för tolkning eller så omfattar det rättsliga frågor som ska prövas (t.ex. tolkningen av brottsbeskrivningen, ne bis in idem-förbudet, skyddet mot självinkriminering, användning av överskottsinformation eller förbud mot att utnyttja bevis).
 8. Brottet kan väcka samhällsligt intresse. Brottet omfattar en internationell begäran om rättshjälp, en europeisk arresteringsorder eller så har den en dylik internationell koppling.
 9. Den behöriga domstolen för brottet är oklar eller lämnar utrymme för tolkning eller så håller åtalsrätten på att preskriberas eller så omfattar det andra särskilda frågor.
 10. Brottet omfattar en stämning som utfärdas av åklagaren eller andra särskilda åtgärder av åklagaren eller så behandlas målet med s.k. påskyndat rättegångsförfarande.
 11. Förundersökningen omfattar åtgärder som ersätter huvudförhandlingen (t.ex. inspelning av förhör av barn under 15 år för framläggning under huvudförhandlingen eller sinnesundersökning eller konfrontation som ska göras under förundersökningen)
 12. En husrannsakan som gjorts i samband med brottsutredningen har förts till domstol för prövning.
 13. Det handlar om ett ärende där åklagarämbetet separat begärt en underrättelse.
 14. Förundersökningsmyndigheten anser att en underrättelse är nödvändig av andra skäl.(Ålands polismyndighet, 2014a)

I brottsanmälningar som kommit Ålands polismyndighet till känna där brott kan misstänkas och förundersökning skall inledas skall åklagaren underrättas i enlighet med denna förteckning. Underrättelsen skall ske på samma sätt såsom anges i polisstyrelsens anvisning genom att i gränssnittet ”meddelande till åklagare” i Patja ange om det handlar om ett A- eller B-ärende samt vilken eller vilka av dessa (14 punkter) som uppfylls. På samma sätt som anges i polisstyrelsens anvisning skall i meddelandefältet nedtecknas frågeställningar som undersökningsledaren har i ärendet. (Ålands polismyndighet, 2014a.)

Jag konstaterar att Ålands polismyndighet har en egen anvisning som polismyndigheten och åklagarmyndigheten har förbundit sig vid att följa. För att se om den skiljer sig från de riksomfattande anvisningarna så väljer jag att göra en jämförelse. I figur 1 har jag ställt upp de 14 punkterna i Ålands polismyndighets anvisning (2014a) mot de 19 punkterna som

omfattas av Polisstyrelsens anvisning (2020/2013/1369) samt mot de 15 punkterna som finns i riksåklagarämbetets anvisning (Valtakunnansyttjävirasto, 2013).

Grönt botten = Finns med i samtliga anvisningar
Rött botten = Saknas i den åländska anvisningen
Orange botten = Kan anses omfattas av den åländska anvisningen

Ålands polismyndighets anvisning (2014a)	Polisstyrelsens anvisning (2020/2013/1369)	Riksåklagarämbetets anvisning om förundersöknings-samarbete (Valtakunnansyttjävirasto, 2013)
1. Det minsta straffet för brottet är fyra månaders fängelse eller mer(*).	1. Den misstänkta för brottet är en polisman, om inte ärendet behandlas som ett ordningsbotsärende eller strafforderärende (se närmare i slutet av avsnitt 3),	1. Det minsta straffet för brottet är fyra månaders fängelse eller mer.
2. En misstänkt kommer förmodligen att häktas, meddelas reseförbud eller omfattas av ett annat avsevärt tvångsmedel till följd av brottet.	2. Minimistraffet för brottet är fängelse i minst fyra månader,	2. En misstänkt kommer förmodligen att häktas, meddelas reseförbud eller omfattas av ett annat avsevärt tvångsmedel till följd av brottet.
3. Brottet omfattar avstängning från tjänsteutövning eller barnskyddsåtgärder.	3. I samband med utredningen av brottet kommer den misstänkta sannolikt att häktas, meddelas reseförbud eller kvarstad eller om kvarstadens giltighet håller på att löpa ut.	3. Brottet omfattar avstängning från tjänsteutövning eller barnskyddsåtgärder.

<p>4. Brottsligheten omfattar gärningar med ett stort antal målsäganden eller flera misstänkta (t.ex. egendoms- och bedrägeribrottsserier) och en gemensam åtalsprövning och domstolsbehandling av dessa främjar utredningen av ärendet, eller så är förundersökningssamarbete nödvändigt för att säkerställa enhetliga utredningsåtgärder eller ett enhetligt material.</p>	<p>4. I ärendet ingår avstängning från tjänsteutövning,</p>	<p>4. Brottsligheten omfattar gärningar med ett stort antal målsäganden eller flera misstänkta (t.ex. egendoms- och bedrägeribrottsserier) och en gemensam åtalsprövning och domstolsbehandling av dessa främjar utredningen av ärendet, eller så är förundersökningssamarbete nödvändigt för att säkerställa enhetliga utredningsåtgärder eller ett enhetligt material.</p>
<p>5. Det finns skäl att vidta åtgärder som syftar till att begränsa förundersökningen eller starta åtalsförhandling (utarbeta domförslag) i fråga om en brottslighet.</p>	<p>5. Brottet har samband med ett våldsbrott riktat mot barn vilket inte är ringa, ett sexualbrott eller annat brott som kännbart kränker ett barns rättigheter,</p>	<p>5. Det finns skäl att vidta åtgärder som syftar till att begränsa förundersökningen eller starta åtalsförhandling (utarbeta domförslag) i fråga om en brottslighet.</p>
<p>6. Brottet är en del av organiserad brottslighet.</p>	<p>6. Brottsligheten omfattar flera gärningar som riktar sig mot flera målsäganden eller gärningsmän är många (t.ex. serier av egendoms- eller bedrägeribrott) och att de behandlas tillsammans vid åtalsprövningen eller vid domstolen främjar utredningen av saken eller bestämmandet av ett gemensamt straff eller då förundersökningssamarbetet är nödvändigt för att säkra att utredningsåtgärderna eller förundersökningmaterialet är enhetligt.</p>	<p>6. Brottet är en del av organiserad brottslighet.</p>

<p>7. Brottet är en ny typ av brott eller lämnar utrymme för tolkning eller så omfattar det rättsliga frågor som ska prövas (t.ex. tolkningen av brottsbeskrivningen, ne bis in idem-förbudet, skyddet mot självinkriminering, användning av överskottsinformation eller förbud mot att utnyttja bevis).</p>	<p>7. Det finns skäl att begränsa förundersökningen av brotts härvan,</p>	<p>7. Brottet är en ny typ av brott eller lämnar utrymme för tolkning eller så omfattar det rättsliga frågor som ska prövas (t.ex. tolkningen av brottsbeskrivningen, ne bis in idem-förbudet, skyddet mot självinkriminering, användning av överskottsinformation eller förbud mot att utnyttja bevis).</p>
<p>8. Brottet kan väcka samhällligt intresse. Brottet omfattar en internationell begäran om rättshjälp, en europeisk arresteringsorder eller så har den en dylik internationell koppling.</p>	<p>8. Brottet är en del av organiserad brottslighet,</p>	<p>8. Brottet kan väcka samhällligt intresse.</p>
<p>9. Den behöriga domstolen för brottet är oklar eller lämnar utrymme för tolkning eller så håller åtalsrätten på att preskriberas eller så omfattar det andra särskilda frågor.</p>	<p>9. Det är fråga om en ny typ av brott eller ett ovanligt brott eller har samband med rättsliga frågor som är beroende av prövning,</p>	<p>9. Brottet omfattar en internationell begäran om rättshjälp, en europeisk arresteringsorder eller så har den en dylik internationell koppling.</p>
<p>10. Brottet omfattar en stämning som utfärdas av åklagaren eller andra särskilda åtgärder av åklagaren eller så behandlas målet med s.k. påskyndat rättegångsförfarande.</p>	<p>10. Forumet för brottet är oklart eller beroende av prövning,</p>	<p>10. Den behöriga domstolen för brottet är oklar eller lämnar utrymme för tolkning eller så håller åtalsrätten på att preskriberas eller så omfattar det andra särskilda frågor.</p>

<p>11. Förundersökningen omfattar åtgärder som ersätter huvudförhandlingen (t.ex. inspelning av förhör av barn under 15 år för framläggning under huvudförhandlingen eller sinnesundersökning eller konfrontation som ska göras under förundersökningen)</p>	<p>11. I åtalsrätten för brottet ingår särskilda frågor (t.ex. brott som lyder under allmänt åtal på grund av innehållet i ett offentliggjort meddelande, då riksåklagaren har ensamrätt till åtal),</p>	<p>11. Brottet omfattar en stämning som utfärdas av åklagaren eller andra särskilda åtgärder av åklagaren eller så behandlas målet med s.k. påskyndat rättegångsförfarande.</p>
<p>12. En husrannsakan som gjorts i samband med brottsutredningen har förts till domstol för prövning.</p>	<p>12. Åtalsrätten för brottet håller på att preskriberas,</p>	<p>12. Förundersökningen omfattar åtgärder som ersätter huvudförhandlingen (t.ex. inspelning av förhör av barn under 15 år för framläggning under huvudförhandlingen eller sinnesundersökning eller konfrontation som ska göras under förundersökningen).</p>
<p>13. Det handlar om ett ärende där åklagarämbetet separat begärt en underrättelse.</p>	<p>13. I ärendet ingår stämning som utfärdas av åklagaren eller andra särskilda åtgärder åklagaren ska vidta (om inte förundersökningsmyndigheten redan på annat sätt varit i kontakt med åklagaren) eller handläggningen av ärendet kommer att ske genom s.k. påskyndat rättegångsförfarande,</p>	<p>13. En husrannsakan som gjorts i samband med brottsutredningen har förts till domstol för prövning.</p>
<p>14. Förundersökningsmyndigheten anser att en underrättelse är nödvändig av andra skäl.</p>	<p>14. Brottet kan bli föremål för samhälleligt intresse,</p>	<p>14. Det handlar om ett ärende där åklagarämbetet separat begärt en underrättelse.</p>

15. I utredningen av brottet ingår en internationell begäran om rättslig hjälp, en europeisk arresteringsorder eller någon annan motsvarande internationell koppling,	15. Förundersökningsmyndigheten anser att en underrättelse är nödvändig av andra skäl
16. I förundersökningen av brottet ingår åtgärder som ersätter huvudförhandlingen,	
17. Den husrannsakan som utförts i samband med utredningen av brottet har lämnats till domstolen för utredning,	
18. Förundersökningsmyndigheten anser att underrättelsen är nödvändig av någon annan orsak	
19. Det är fråga om ett sådant ärende som åklagarämbetet särskilt har bett att få underrättelse om.	

Figur 1 Brottstyper som skall underrättas åklagaren enligt förundersökningslagen (805/2011) 5 kap 1 § (18.11.2016/988). I vänster spalt framgår de brottstyper som nämns Ålands polismyndighets anvisning (2014a), i den mittersta spalten brottstyperna som nämns i Polisstyrelsens anvisning (2020/2013/1369) och i höger spalt brottstyperna enligt Riksåklagarämbetets anvisning (Valtakunnansyyttäjävirsto, 2013)

Punkt 1 i Polisstyrelsens anvisning (2020/2013/1369) finns inte med i den åländska anvisningen. (2014a) Punkten finns heller inte omnämnd i riksåklagarämbetets slutrapport (2013). Därtill kan även noteras att denna punkt även faller utanför min undersökning och syftar på första meningen i förundersökningslagen (805/2011) 5 kap. 1 §. I brottsärenden där en polisman misstänks för brott, som begåtts i tjänsteutövning eller på fritiden om brottets allvarlighet så förutsätter, skall åklagaren fungera som undersökningsledare (Finlex 805/2011, 2 kap. 4 §). Det finns som jag även tidigare konstaterat en separat anvisning

(2020/2013/4590) som berör detta område. Jag har valt att inte ta med denna typ i min undersökning.

Punkt 2 i polisstyrelsens (2020/2013/1369) är identisk med punkt 1 i den åländska anvisningen samt punkt 1 i riksåklagarämbetets anvisning.

Punkt 3 i Polisstyrelsens (2020/2013/1369) anvisning stämmer överens med punkt 2 i de två andra anvisningarna. Den åländska anvisningen (2014a) och Riksåklagarämbetets anvisning (2013) använder formuleringen ”ett annat avsevärt tvångsmedel” medan Polisstyrelsens anvisning (2020/2013/1369) använder ”kvarstad eller om kvarstadens giltighetstid håller på löpa ut”. Polisstyrelsens anvisning (2020/2013/1369) specificerar att ett ”annat avsevärt tvångsmedel” handlar om kvarstad. I allmänhet används kvarstad som säkringsåtgärd när det handlar om större ekonomiska intressen och torde därför i praktiken ofta anses som ett annat avsevärt tvångsmedel.

Punkt 4 i polisstyrelsens (2020/2013/1369) anvisning motsvarar formuleringen som finns i punkt 3 i de två andra anvisningarna.

I punkt 5 i polisstyrelsens (2020/2013/1369) anvisning framkommer att ”brottet har samband med ett våldsbrott riktat mot barn vilket inte är ringa, ett sexualbrott eller annat brott som kännbart kränker ett barns rättigheter”. I punkt 3 i de två andra anvisningarna uppkommer att brottet skall innefatta ”barnskyddsåtgärder”. I punkt 11 i den åländska anvisningen (2014a) respektive punkt 12 i Riksåklagarämbetets (2013) anvisning nämns om åtgärder som ersätter huvudförhandlingen ”(t.ex. inspelning av förhör av barn under 15 år för framläggning under huvudförhandlingen eller sinnesundersökning eller konfrontation som ska göras under förundersökningen)” (Ålands polismyndighet 2014a).

I *Förundersökningslagen* (805/2011) 9 kap 4 § (12.6.2015/736) sägs att: ”Förhör med målsägande och vittnen ska spelas in som ljud- och bildupptagning, om avsikten är att förhörberättelsen ska användas som bevis vid rättegång och den förhörde på grund av sin unga ålder eller störningar i de psykiska funktionerna sannolikt inte kan höras personligen utan att orsakas men.” (Finlex, 805/2011 9 kap. 4 §). Då polisen förhör ett barn som inte fyllt 15 och förhöret ska användas som bevis i brottmålet ska förhöret alltid spelas in genom någon form av ljud- och bildinspelning. (Polisstyrelsen, 2020/2011/1610). *Förundersökningsla-*

gen (805/2011) 9 kap 4 § (12.6.2015/736) nämner att förhör även på motsvarande sätt skall spelas in i fall då målsägande är i åldern 15 – 17 år och han eller hon med beaktande av hans eller hennes personliga omständigheter och brottets natur behöver särskilt skydd. Paragrafen (805/2011, 9 kap 4 § (12.6.2015/736)) gäller också fall där målsägande är i åldern 15 – 17 år och brottet som utreds är ett sexualbrott som avses i 20 kap. 1, 2, 4, 5, 6 eller 7 § i strafflagen.

Med beaktande av detta torde det kunna anses att åländska anvisningen (2014a) i punkt 3 och 11 i stora drag även innefattar punkt 5 i polisstyrelsens anvisning (2020/2013/1369). Den åländska anvisningen (2014a) och riksåklagarämbetets rapport (2013) är dock något otydliga vad gäller underrättelseskyldigheten i våld- och sexualbrott riktat mot barn som inte är ringa. Riksåklagarämbetets (2013) rapport innefattar inte heller det som framgår ur punkt 5 i polisstyrelsens anvisning (2020/2013/1369). Riksåklagarämbetets (2013) punkt 3 är identisk med den åländska anvisningens (2014a) punkt 3. Punkt 12 i riksåklagarämbetets rapport (2013) är identisk med punkt 11 i den åländska anvisningen (2014a). Detta är anmärkningsvärt med beaktande av att förundersökning av vålds- och sexualbrott riktat mot barn alltid är krävande (Polisstyrelsen, 2020/2011/1610) och klart torde anses uppfylla de kriterier om ”ärendets art eller omfattning” som nämns i förundersökningslagen (805/2011) 5 kap. 3 §.

Punkt 6, 7, 8, 9 och 10 i Polisstyrelsens (2020/2013/1369) anvisning omfattas i den Åländska anvisningen (2014a) av punkterna 4, 5, 6, 7 och 9, samt i Riksåklagarämbetets anvisning (2013) av punkterna 4, 5, 6, 7 och 10

Punkt 11 i polisstyrelsens (2020/2013/1369) anvisning omfattas av punkt 9 i den åländska anvisningen (2014a) samt punkt 10 i Riksåklagarämbetets (2013) anvisning. Texten som finns inom parentes i polisstyrelsens anvisning (2020/2013/1369) saknas dock i de övriga anvisningarna. Genom exemplet inom parentes tydliggör polisstyrelsens anvisning (2020/2013/1369) vad det kan röra sig om för särskilda frågor. Texten torde härleda till brott som stadgas i strafflagens (39/1889) 24 kap.

Punkt 12 - 19 i polisstyrelsens (2020/2013/1369) anvisning omfattas av punkterna 8 – 14 i den Åländska anvisningen (2014a) samt punkterna 8 – 15 i Riksåklagarämbetets (2013) anvisning.

Av figur 1 går det att avläsa att den åländska anvisningen (2014a) så gott som är identisk med riksåklagarens (2013). Riksåklagarens anvisning (2013) består av 15 punkter, polisstyrelsens (2020/2013/1369) av 19 och den åländska av 14 punkter. Varken riksåklagarens anvisning (2013) eller den åländska (2014a) har någon punkt som inte skulle finnas med i polisstyrelsens anvisning (2020/2013/1369). Jag anser med bakgrund av att ha studerat lagstiftningen att det är anmärkningsvärt är att både riksåklagarämbetets rapport (2013) och den åländska anvisningen (2014a) saknar det stadgande som framgår av punkt 5 i polisstyrelsens anvisning (2020/2013/1369). Även om de andra punkterna även omfattar det som framgår ur punkt 5 (Polisstyrelsen, 2020/2013/1369) så förblir anvisningarna gällande den typen något otydliga.

3 MATERIAL OCH METOD

Med den åländska anvisningen (2014a) som jag beskrivit i kapitel 2.4.4 som bakgrundsredskap har jag läst och analyserat 683 brottsanmälningar som registrerats i Patja vid Ålands polismyndighet år 2015. I detta kapitel går jag in på de metodologiska utgångspunkterna samt hur jag i praktiken gått till väga i min undersökning.

3.1 De metodologiska utgångspunkterna

För att komma fram till mitt resultat använder jag mig av en form av kvalitativ riktad innehållsanalys eller dokumentanalys med kvantitativa inslag av registrerade brottsanmälningar vid Ålands polismyndighet 2015. Riktad innehållsanalys innebär i praktiken att jag läser brottsanmälningar och tolkar om respektive brottsanmälan är av den typen som nämns i någon av de 14 punkter, som finns skrivna i den åländska anvisningen (2014a). Kvantifieringen går ut på att jag ger den lästa brottsanmälan en nummer. Numren använder jag sedan för att få fram mitt resultat.

Pål Repstad (2007) beskriver kvalitativa och kvantitativa metoder i sin bok *Närhet och distans. Kvalitativa metoder i samhällsvetenskap*. Den stora skillnaden mellan de två metoderna skriver Repstad (2007 s. 14 – 15) att det i grova drag är texten som är det centrala i

kvalitativa metoder medan tal och siffror dominerar i kvantitativa metoder. Repstad (2007) nämner dokumentanalys som en kvalitativ metod. I dokumentanalys fokuserar man på redan skrivna texter, läser skriftligt material och använder det i sin analys och rapport till den utsträckning det belyser ens frågeställningar (Repstad, 2007 s. 115). I kvantitativa metoder används siffror i flera faser av undersökningsprocessen: för att beskriva hur vanligt en viss företeelse är, då man jämför företeelser med varandra, då man vill presentera statistisk representativitet i urvalet eller då man vill uttrycka statistiska samband eller korrelationer mellan egenskaper (Repstad, 2007 s. 14).

I min undersökning är det texten och innehållet i registrerade brottsanmälningar som är fokus i undersökningen. När jag läser anmälan gör jag en tolkning av den anmälan jag läser och ger den ett nummer. Dokumentanalysen blir riktad då den baserar sig på ett styrdokument, som i detta fall är Ålands polismyndighets anvisning (2014a). Tolkningen kan anses *hermeneutisk* då det är min egen tolkning av hur styrdokumentet skall tolkas i förhållande till den text som undersöks. Till följande beskriver jag vad hermeneutik betyder. Vad som behöver beaktas i min undersökning tar jag upp i kapitlet 3.3.

Patel och Davidsson (2011 s. 29) skriver att den hermeneutiska forskaren närmar sig objektet hen undersöker subjektivt utifrån sin egen *förståelse*. Vidare framför författarna att förståelsen, de tankar intryck och känslor samt den kunskap som forskaren har snarare är en tillgång än ett hinder för att tolka och förstå forskningsobjektet (Patel & Davidsson, 2011 s. 29).

Enligt Patel och Davidsson (2011 s. 30) finns det inte någon bestämd utgångspunkt eller slutpunkt för den hermeneutiska tolkningsakten. Alla delar, helhet och del, subjekt och objekt, forskarens förståelse och perspektivförskjutningar i pendlingen, utgör en helhet som lever och utvecklas. Detta är något som ofta kallas för den *hermeneutiska spiralen*. Text, förståelse, ny textproduktion, ny tolkning och ny förståelse utgör en helhet som ständigt växer och utvecklas och är uttryck för det genuint mänskliga. (Patel och Davidsson 2011 s. 30.)



Figur 2 *Den hermeneutiska spiralen (Sabina Jordan, 2017, Mer om: Hermeneutik och positivism)*

Själv har jag jobbat flera år med förundersökning och även som undersökningsledare. Den erfarenhet använder jag mig naturligtvis av då jag tolkar brottsanmälningarna. I kapitel 3.2 kommer jag att beskriva hur jag tillämpat metoden i praktiken.

3.2 Material och metod

Från Rikitrip⁸ har jag elektroniskt tagit fram uppgifter om samtliga registrerade brottsanmälningar från 2015. Dessa uppgifter har jag fört in i en Excel-tabell. Excel-tabellen har jag ställt upp så att varje brottsrubrik fick en egen rad. De uppgifter jag behövde för min undersökning för varje anmälan var anmälningsnummer, brottsrubrik och en notering om förhandsanmälan enligt *Förundersökningslagen* 5 kap 1 § gjorts eller borde ha gjorts. Dessa uppgifter ställde jag upp i separata kolumner för varje enskild brottsrubrik i kronologisk ordning enligt anmälningsnummer.

Innan jag började läsa brottsanmälningarna sovrade och filtrerade⁹ jag bort den typen av ärenden som högst troligt står utanför samarbetslistan¹⁰. Exempel på sådana ärenden är

⁸ Program med Patja som databas. Programmet har funktioner som möjliggör att ta ut de uppgifter från Patja som behövs för min undersökning

⁹ Funktion i Excel

¹⁰ När jag i min text använder uttrycket ”samarbetslistan” och ”samarbetsärenden” refererar jag till de 14 punkter som räknas upp i den Åländska anvisningen (2014a) från mötesprotokollet den 30.1.2014.

summariska ärenden, lindriga massabrott och bötesärenden. I bilaga 1 framgår en förteckning¹¹ över vilka registrerade brottsrubriker som är föremål för min undersökning, och i bilaga 2 vilka som inte ingår i undersökningen. Brottsrubrikerna är på finska eftersom Rikitrust inte identifierar de svenskspråkiga brottsrubriceringarna.

Efter sovringen läste jag i Patja de brottsanmälningar som återstår på min lista. Utifrån anmälningarna undersökte jag om ärendena tillhör den typ av ärenden som framgår ur de 14 punkter som finns uppräknade i Ålands polismyndighets mötesprotokoll från den 30:e januari 2014 (Ålands polismyndighet, 2014a). I kapitel 2.4.2 har jag presenterat dessa 14 punkter och noterat att Polisstyrelsens anvisning (2020/2013/1369) och Ålands polismyndighets egen anvisning (2014a) inte nämnvärt skiljer sig från varandra. Bägge baserar sig på Riksåklagarämbetets rapport *Esitutkintatyötä koskeva ohje* (2013). Jag valde att använda mig av Ålands polismyndighets egen anvisning (2014a) för att det är den som undersökningsledarna och åklagarna på Åland förbundit sig att följa. Kvantifieringen av min undersökning skulle också bli väldigt utmanande om jag valde att gå in för en annan numrering av de olika typerna av brott som åklagaren skall underrättas om, än den som används på Åland. Det finns heller inga lagstiftningsmässiga motstridigheter till att använda denna. Hädanefter i min text kommer jag att använda benämningen *samarbetslistan* när jag talar om den lista jag beskrivit ovan samt benämningen *samarbetsärenden* om den typ av brottsärenden som kan anses tillhöra *samarbetslistan*.

Efter att jag läst igenom ett ärende kontrollerade jag om ärendet är ett så kallat ”samarbetsärende” eller inte och antecknade detta i min Excel-tabell. Bedömde jag att ärendet inte är av den typen som behöver meddelas enligt samarbetslistan och ärendet heller inte meddelats fick ärendet värdet 0. Ålands polismyndighets anvisning (2014a) innefattar, som jag tidigare konstaterat, 14 olika typer av brott som undersökningsledaren skall underrätta åklagaren om. När jag bedömde att ett specifikt ärende är ett samarbetsärende gav jag den ett nummer. Numreringen är 1–14 och dessa nummer motsvarar punkterna i den ordning de räknas upp i Ålands polismyndighets anvisning (2014a). Om ett ärende passar in på flera punkter valde jag den lägsta siffran. Detta gjorde jag oberoende om förhandsanmälan gjorts eller inte.

¹¹ Förteckningen innehåller inte alla tänkbara brottsrubriker, endast de brottsrubriker som finns registrerade i brottsanmälningar registrerade vid Ålands polismyndighet år 2015.

Varje ärende fick två siffror. Den första siffran 0–14 sattes i kolumnen ”förhandsanmälan gjord” och den andra siffran i kolumnen ”förhandsanmälan borde ha gjorts”. Jag ponerar att jag läste en anmälan rubricerad som grov stöld. I Patja konstaterade jag att förhandsanmälan inte hade gjorts trots att grov stöld i enlighet med anvisningens punkt 1 är en typ av ärende som tillhör samarbetslistan (Ålands polismyndighet, 2014a). För brottet är stadgat fängelse i minst fyra månader (Finlex, 1889/39). Ärendet fick då siffran 0 under kolumnen ”förhandsanmälan gjord”, eftersom underrättelse inte gjorts och siffran 1 under kolumnen ”förhandsanmälan borde ha gjorts”. Skulle i samma exempel underrättelse ha skett fick ärendet i bägge kolumner värdet 1.

Om jag vid undersökningen kom fram till att ett specifikt ärende tillhör samarbetslistan och ärendet fick något annat värde än två nollor, så skrev jag en liten anteckning i slutet av anmälningsraden i Excel-tabellen. Detta gjorde jag för att jag själv ska minnas varför detta ärende blivit förhandsanmält eller borde ha blivit förhandsanmält. Till följande förklarar jag med hjälp av figur 3 mer detaljrikt hur kategoriseringen av materialet har skett.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
5830	R	662	15	1.6.2011	LAPSEN SEKSUAALINEN HYVÄKSIKÄYTTÖ	11	11		Sexuellt utnyttjande av barn A5
5830	R	662	15	1.6.2011	PAHOINPITELY	11	11		Sexuellt utnyttjande av barn A5
5830	R	663	15	5.5.2015	VARKAUS	0	0		
5830	R	668	15	8.5.2015	HUUMAUSAINERIKOS	0	0		
5830	R	668	15	8.5.2015	VARKAUS	0	0		
5830	R	678	15	9.5.2015	HUUMAUSAINERIKOS	1	1		Grov stöld
5830	R	678	15	9.5.2015	RATTIJUOPUMUS (Å)	1	1		Grov stöld
5830	R	678	15	9.5.2015	TÖRKEÄ VARKAUS	1	1		Grov stöld

Figur 3 Utdrag från den Excel tabell jag använde som analysverktyg

Figur 3 visar tre brottsanmälningar. Varje brottsrubrik fick en egen rad. I detta exempel kan man utläsa att den första anmälan 5830/R/662/15 är ett sexualbrott riktat mot barn. Kolumn G visar att förhandsanmälan gjorts enligt punkt 11 och kolumn H visar att så även borde ha gjorts. Därför har även kolumn H fått värdet 11. Ärendena 5830/R/663/15 och 5830/668/15 är ärenden där förhandsanmälan inte gjorts och i vilka det heller inte funnits någon anledning att göra förhandsanmälan. Det sista ärendet i mitt exempel visar anmälan 5830/R/678/15 som är rubricerad som narkotikabrott, rattfylleri och grov stöld. I ärendet finns brottsrubriceringen grov stöld som enligt punkt 1 i samarbetslistan är en typ av brott som ska förhandsanmälans. I detta ärende har så även gjorts. Därför finns även värdet 1 i både kolumn G och H.

I Patja sker förhandsanmälan ärendewis. Det innebär att om en förhandsanmälan görs innefattar förhandsanmälan hela ärendet, inte en enskild brottsrubrik. Av den orsaken har jag såsom i exemplet ovan (figur 3) givit samtliga brottsrubriker samma numrering trots att inte, som i exemplet 5830/R/678/15, brottsrubrikerna narkotikabrott och rattfylleri är brott som behöver förhandsanmälas.

I kolumn J kan man läsa min egen anteckning. Efter ärendet 5830/R/662/15 har jag skrivit ”sexuellt utnyttjande av barn A5”. I det här fallet hade förhandsanmälan gjorts med motiveringen att det handlade om ett sexualbrott mot barn och med koden A5. Uppenbart är här att A5 i det här fallet syftar på A5 enligt polisstyrelsens anvisning (2020/2013/1369) punkt 5, som jag beskrivit i kapitel 2.4.4 i min rapport. I ärendet 5830/R/678/15 fanns i sin tur ingen kodifiering enligt anvisningen, endast notering om att det handlar om ett ärende rubricerat som grov stöld till åklagarens kännedom.

3.3 Att ta i beaktande i min undersökning

Samarbetslistan ger tydliga anvisningar för i vilken typ av ärenden som polisen skall underrätta åklagaren om i enlighet med *Förundersökningslagens* (805/2011) 5 kap 1 §. Det som dock bör beaktas i denna undersökning är att vissa enskilda ärenden kan vara tolkningsbara. Min tolkning behöver inte stämma överens med den enskilda undersökningsledarens tolkning. Undersökningen visar dock att de siffror jag redovisar för ärenden som ”borde ha underrättats” enligt min tolkning, snarare är i underkant än tvärtom. Jag återkommer till min motivering angående detta påstående i kapitel 4.2 då jag beskriver de olika brottstyperna.

Vid genomläsningen av brottsanmälningarna konstaterade jag att vissa av de 14 punkterna som finns uppräknade i samarbetslistan är enklare att identifiera i anmälningarna än andra. Punkt 1 som nämner att det minsta straffet för brottet är fyra månaders fängelse eller mer (Ålands polismyndighet, 2014a) är i princip inte tolkningsbar. Punkt 4 som beskriver brottsserier kan i sin tur vara ganska svåra att identifiera. Det finns ingenstans definierat hur många ärenden, brott, misstänkta eller målsägande det skall vara för att man kan anse att det handlar om en brottsserie.

Bland de brottsrubriker som jag uteslutit från undersökningen, finns troligen både sådana samarbetsärenden, som har anmälts och som borde ha anmälts. Exakt mängd ärenden som förhandsanmälts av de registrerade ärendena 2015 har jag inte lyckats få fram trots att jag vänt mig till polisen, landskapsåklagaren och riksåklagaren med den frågeställningen. Informationen verkar inte gå att få fram via de databaser som polisen har till sitt förfogande. Landskapsåklagarämbetet (2017) meddelade att informationen om ärenden som förhandsanmälts enligt *Förundersökningslagen* (805/2011) 5 § 1 kap. försvinner från deras system då den slutgiltiga förundersökningen kommer till åtalsprövning. Riksåklagarämbetet (2017) meddelade mig samma sak. Informationen skulle naturligtvis gå att få fram genom att manuellt gå igenom samtliga 2520 ärenden som registrerades vid Ålands polismyndighet 2015. I Patja finns en funktion där det går att få fram hur många förhandsanmälningar som gjorts 2015. Resultatet säger dock inte vilket år brottsanmälan registrerats utan endast vilket år förhandsanmälan gjorts. Eftersom tiden för att slutföra denna undersökning är begränsad, väljer jag att nöja mig med vad jag kan få fram från de brottsärenden jag riktar min undersökning mot efter utförd sovring.

De siffror jag redovisar kan således inte ses som den absoluta sanningen, men kan ändå vara riktgivande och visar det som är syftet med min undersökning. Undersökningen kan potentiellt visa att det finns brister i anmälningsförfarandet mellan polisen och åklagaren, men säger ingenting om förundersökningarnas kvalitet.

3.4 Analyseringsmetod

När jag gått igenom alla 2015 års ärenden i min Excel-lista och i listan markerat ut i vilka ärenden förhandsanmälan gjorts och i vilka ärenden det inte gjorts, men borde ha gjorts, samt markerat enligt vilken punkt förhandsanmälan gjorts eller borde ha gjorts är det dags att presentera mitt resultat.

Mina frågeställningar har jag presenterat i kapitel 1.1.

Svaret på dessa frågeställningar kan jag enklast presentera genom att framställa mitt resultat i ett stapeldiagram utifrån de siffror jag kommit fram till i min undersökning. Jag filtre-

rade bort samtliga ärenden med värdet 0. Därefter räknade jag antal ärenden enligt samarbetslistans (2014a) alla 14 kategorier. I nästa kapitel redovisar jag mitt resultat.

4 RESULTAT

Vid Ålands polismyndighet registrerades det år 2015 2520 brottsanmälningar. Fem brottsanmälningar har förflyttats för att utredas vid någon annan förundersökningsmyndighet och faller utanför undersökningen. Således ingick 2515 brottsanmälningar inkluderat 3141 brottsrubriker i den preliminära Exceltabellen. Efter sovringen jag genomförde där jag tog bort brottsrubriker som högst troligt faller utanför den typ av ärenden som tillhör samarbetsärenden återstod 683 brottsanmälningar inkluderat 768 brottsrubriker.

De återstående 683 brottsanmälningarna läste jag igenom och gjorde utifrån samarbetslistan bedömningen om ärendet är ett samarbetsärende eller inte. Jag kontrollerade i samtliga ärenden om förhandsanmälan gjorts eller inte och antecknade det i Excel-tabellen såsom jag angett i kapitel 3.2.

I 70 ärenden hade förhandsanmälan gjorts medan min undersökning visar att förhandsanmälan enligt min tolkning borde ha gjorts i 160 av de 683 undersökta ärendena. Med andra ord hade förhandsanmälan gjorts i endast knappt hälften av de ärenden där det borde ha gjorts. Från SQL-rapporten¹² i Patja kan utläsas att förhandsanmälan år 2015 gjordes i 62 ärenden. Dessa förhandsanmälningar kan delvis vara kopplade till anmälningar registrerade före år 2015. Vissa förhandsanmälningar i ärenden som registrerats 2015 har också gjorts senare än år 2015. Av den orsaken är dessa siffror inte helt jämförbara.

4.1 Allmänt om resultatet

Det verkar vara så att koderna A eller B enligt anvisningen samt numreringen 1 – 14 nästan aldrig skrivs in i meddelandefältet när ärendet överförs till åklagarens Sakarisystem. Det finns heller ingen konsekvens i vilken av de tre anvisningar som används de gånger kodifieringen används. Överlag varierar innehållen i meddelandena som skrivs i meddelandefäl-

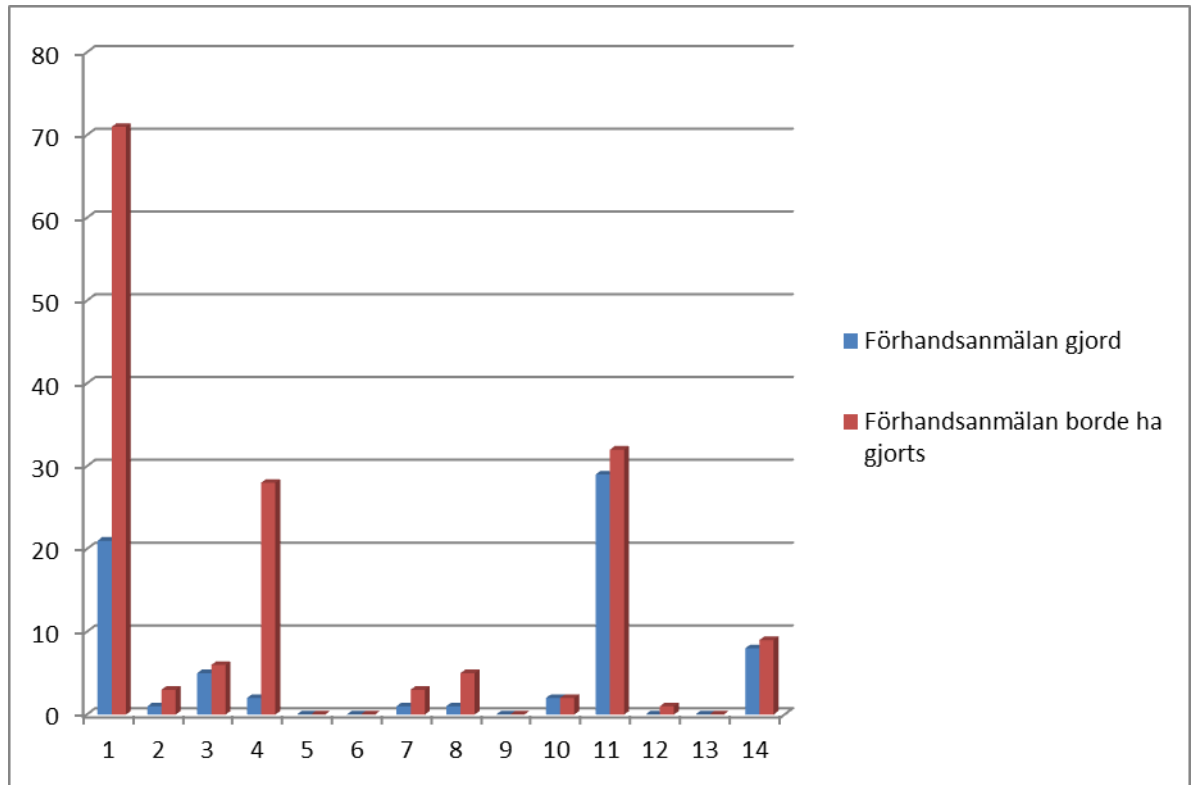
¹² En funktion i Patja från vilken man kan ta fram statistik och olika listor.

tet när förhandsanmälan görs väldigt mycket. Bristerna i kodifieringen samt skillnaderna i innehållet i de meddelanden som skrivs i meddelandefältet i förhandsanmälningsgränssnittet mellan Patja och Sakari är värda att notera, men torde inte ha någon avgörande praktisk betydelse för den vidare processen i det specifika ärendet.

I praktiken hade inte det spelat någon roll vilken av de tre anvisningarna jag använt eftersom kodifieringen enligt anvisningarna i allmänhet inte används. På grund av detta valde jag i min undersökning att själv ange den siffra som stämde överens med den åländska anvisningen (2014a) i de fall förhandsanmälan gjorts, men kodifieringen bortlämnats. I sådana fall där till exempel kodifieringen enligt Polisstyrelsens anvisning (2020/2013/1369) använts ändrade jag siffran så att den stämde överens med den åländska i min Exceltabell. I undersökningen har jag endast undersökt brottsanmälningarna och har inte gått in på djupet i förundersökningarna. Av den orsaken väljer jag att inte ta ställning till om ärendet är eller borde höra till kategorin A eller B. Denna kategorisering är egentligen betydelselös i denna undersökning och ger inte svar på mina frågeställningar.

4.2 De olika brottstyperna

Stapeldiagramet (figur 4) visualiserar i vilken typ av ärenden förhandsanmälan gjorts respektive i vilken typ av ärenden förhandsanmälan borde ha gjorts. Tabellen (figur 4) visar samma uppgifter i siffror. Undersökningens resultat visar att största bristerna i underrättelseskyldigheten framkommer i brottstyper enligt punkt 1 och 4 i anvisningen. Jag konstaterar att den typ av ärenden där underrättelseförfarandet uppfylls bäst i enlighet med anvisningarna är våld- och sexualbrott riktade mot barn. I dessa ärenden har i vissa fall använts riksåklagarens (2013) numrering och i vissa fall polisstyrelsens (2020/2013/1369)



Figur 4 Diagram över antal brottsärenden enligt samarbetslistan där förhandsanmälan gjorts (blå stapel) respektive borde ha gjorts (röd stapel).

Typ av underrättelse	Förhandsanmälan gjord	Förhandsanmälan borde ha gjorts
1	21	71
2	1	3
3	5	6
4	2	28
5	0	0
6	0	0
7	1	3
8	1	5
9	0	0
10	2	2
11	29	32
12	0	1
13	0	0
14	8	9

Figur 5 Undersökningens resultat i tabellform

4.2.1 Grova brott

Punkt 1 i anvisningen är inte tolkningsbar. Underrättelse skall göras oberoende om det finns en misstänkt i ärendet eller inte om minsta straffet för brottet är fyra månader fängelse eller mer (Ålands polismyndighet 2014a). Trots att ärendena i den här kategorin räknas som grova brott, betyder det inte att de nödvändigtvis är svårutredda. Förhandsanmälan hade gjorts i 21 ärenden men var ogjord i 50 ärenden. Min undersökning tyder det på att underrättelse ofta blir ogjord i dessa fall kanske på grund av att ärendet i sig är ganska lätt utrett. Ett typfall är ett våldsamt motstånd mot tjänsteman där någon varit våldsam mot polisen i samband med ett tjänsteuppdrag eller en grov misshandel där misstänkt och målsägande känner varandra. Bägge typfall är i allmänhet utredda genom några förhör. Ett annat vanligt brott i den här kategorin är grov stöld. Dessa är ofta mörka¹³ och det kanske inte finns några förundersökningsåtgärder som kunde vidtas.

4.2.2 Brott som omfattas av avsevärda tvångsmedel

Punkt 2 i anvisningen ger inte heller utrymme för tolkning. Uppgifterna om häktning, reseförbud och kvarstad kan tas ut från Patja. Häktningsyrkanden hade gjorts i 4 ärenden, 1 ärende innefattade reseförbud och 1 ärende kvarstad. Tre av dessa ärenden inföll under kategori punkt 1 och är därför inte med under denna punkt. Samtliga tre ärenden som syns i stapel 3 är ärenden där häktning använts som tvångsmedel. I dessa ärenden är det ytterst osannolikt att åklagaren inte skulle ha meddelats trots att förhandsanmälan i Patja inte gjorts. I praktiken diskuteras häktningsärenden alltid med åklagaren vilket även förutsätts enligt tvångsmedelslagen (806/2011)

4.2.3 Tjänstebrott och brott som omfattar barnskyddsåtgärder eller brott mot barn

Punkt 3 och punkt 11 hör ganska långt ihop. Den vanligaste typen av brott som faller under dessa två kategorier är våld och sexualbrott riktade mot barn. Som jag tidigare konstaterade är det anmärkningsvärt att den åländska anvisningen (2014a) saknar stadgandet som finns i punkt 5 i Polisstyrelsens anvisning (2020/2013/1369) som säger att brottet har samband

¹³ Inom polisen använder man uttrycket ”mörka ärenden” då man syftar på brottsärenden som saknar misstänkt och i vilka det inte finns bevisning att tillgå, som kunde föra brottsutredningen vidare. En synonym till ”mörka” i detta fall kunde vara ”olösta”.

med våldsbrott mot barn vilket inte är ringa, ett sexualbrott eller annat brott som kännbart kränker ett barns rättigheter. Trots att detta stadgande saknas från den åländska anvisningen (2014a) visar det sig att underrättelse i enlighet med den här typen av brott i allmänhet görs. I fem fall av sex hade underrättelse gjorts enligt punkt 3 och i 29 fall av 32 enligt punkt 11.

4.2.4 Brottsserier och brottshelheter

Punkt 4 är en typ av brott som kan ge utrymme för tolkning. Det finns ingenstans definierat hur många brott, målsäganden eller misstänkta som krävs för att det kan anses vara en brottsserie. Endast i två fall hade förhandsanmälan gjorts med motiveringen att ärendet hade att göra med en brottshelhet. Min undersökning visade att förhandsanmälan borde ha gjorts i minst 28 ärenden. Dessa 28 ärenden var huvudsakligen kopplade som brottsserie till ärenden där det fanns häktade personer. Ett av ärendena innefattade 12 stölder med samma gärningspersoner. Förutom de 28 ärenden jag identifierade som jag uppfattade som självklara brottshelheter, hittade jag ytterligare ärenden, där t.ex. samma misstänkta under en eller några dygn gjort ett antal stölder eller bedrägerier. Under 2015 registrerades även cirka 40 stycken stölder som gällde stöld av båtankar från båtar, båtmotorer och inbrott i båthus. Dessa cirka 40 ärenden var avbrutna och saknade misstänkt, men modus operandi tyder på att det kunde röra sig om samma gärningsmän. Ingen av dessa ärenden var förhandsanmälda och jag valde att inte heller anteckna dem. Med andra ord är det möjligt att siffran 28 kunde vara betydligt högre, men knappast lägre.

Stöld- och bedrägeriserier samt försök därtill är brott som faller under den här kategorin. Brottsubrikerna tillhör kategorin massabrott och är även den vanligaste typen av brott. Största delen av stölderna och bedrägerierna faller inte under kategorin där underrättelse till åklagaren är nödvändig. Detta kan vara orsaker till att underrättelse ofta blir ogjord. Majoriteten av de 28 ärendena som jag kategoriserat som ärenden enligt punkt 4 hör ihop med häktningsärenden. Inför häktningarna har undersökningsledaren högst sannolikt diskuterat med åklagaren i enlighet med tvångsmedelslagen (806/2011) om de ärenden som hör ihop med själva häktningsärendet, eftersom helheten sannolikt haft betydelse för häktningsyrkandet. Av orsak eller annan har dock förhandsanmälan blivit ogjord i Patja.

4.2.5 Begränsning, åtalsförhandling och organiserad brottslighet.

Inget av de ärenden jag läste hade eller kunde kategoriseras enligt punkt 5 och punkt 6. Begränsning enligt vad som stadgas i förundersökningslagen 805/2011 3 kap 10 § är inte den typ av förundersökningssamarbete som jag tar ställning till i denna rapport. Begränsningsframställningar enligt förundersökningslagen (805/2011) 3 kap. 10 § gjordes under år 2015 i 139 fall (Polisstyrelsen, 2017). I den här undersökningen fokuserar jag dock inte på den typen av förundersökningssamarbete.

4.2.6 Brott som lämnar utrymme för tolkning

Ett ärende av tre var förhandsanmält enligt denna kategori. De ärenden jag identifierade som kan anses tillhöra denna kategori var omfattande ekonomiska brott som inte hörde till kategori 1, skattebrott och gäldenärsbrott.

4.2.7 Brottet kan väcka samhällligt intresse eller innefattar internationell begäran om rättshjälp

Ett ärende var förhandsanmält av totalt fem enligt denna kategori. Fyra av dessa ärenden anser jag tillhöra ärenden som uppfyller kriterierna för att brottet kan väcka samhällligt intresse och i ett ärende hade internationell rättshjälp begärts från Estland. Det är i allra högsta grad tolkningsbart när man kan anse att ett brott kan väcka samhällligt intresse. Samhällligt intresse anser jag ganska långt kan mätas i medialt intresse, eller att brottet påverkar flertal människor i samhället. Omfattande miljöbrott, brott där offentliga personer är misstänkta eller om brottet av annan orsak får ett stort medialt intresse, torde man kunna anse tillhöra denna kategori. Medialt intresse i lokalmedia på Åland är inte samma sak som medialt intresse i Helsingfors. På Åland rapporteras de flesta brott i lokal media som polisen lämnar ut genom polisens rapporteringssystem Prime¹⁴. De ärenden jag i min undersökning ansåg uppfylla kriterierna för samhällligt intresse hade samtliga kopplingar till politiker. Det kan noteras att det ärende där internationell rättshjälp begärts inte hade förhandsanmälts. Det torde vara självklart enligt anvisningen att det ärendet borde ha förhandsanmälts.

¹⁴ Poliisin julkaisujärjestelmä. En databas som polisen använder för extern kommunikation, pressmeddelanden och dylikt.

4.2.8 Oklar jurisdiktion eller andra särskilda frågor

I min undersökning identifierade jag inget ärende som skulle höra till kategorin enligt punkt 9. Inget ärende hade heller förhandsanmälts enligt den kategorin.

4.2.9 Brottet omfattar stämning som utfärdas av åklagare eller andra särskilda åtgärder

Två ärenden hade förhandsanmälts och två ärenden kunde jag identifiera till denna kategori. Bägge ärenden var självklara fall där snabbstämning utfärdats av åklagare till misstänkta som saknade stadigvarande adress i Finland.

4.2.10 Husrannsakan tagen till domstol för prövning

I ett ärende under 2015 hade husrannsakan tagits till prövning i domstolen. Detta ärende var inte förhandsanmält såsom det borde ha gjorts.

4.2.11 Förhandsanmälan har ansetts nödvändigt av andra skäl

I åtta fall hade undersökningsledaren underrättat åklagaren av någon annan orsak. I fyra av fallen är jag något tveksam till om underrättelse ens varit nödvändig. Undersökningsledaren hade i dessa fall dock tagit det beslutet och såsom anvisningen är formulerad kan det inte anses fel. Min undersökning visar att underrättelse borde ha gjorts i nio fall. Med den uträckningen godkänner jag de underrättelser som gjorts som jag i princip är något tveksam till. I ett ärende som var kopplat till det ärende där husrannsakan hade tagits till domstol för prövning hade inte förhandsanmälts. Det ärendet anser jag borde ha underrättats enligt denna punkt.

5 SAMMANFATTNING

Syfte med denna undersökning var att undersöka i hur många ärenden förhandsanmälan enligt *Förundersökningslagen 5:1* gjorts i brottmål som registrerats vid Ålands polismyn-

dighet 2015. Vidare var syftet att undersöka hur många ärenden som borde ha förhandsanmälts i enlighet med gällande anvisningar och i vilken typ av ärenden förhandsanmälan blivit ogjort. Resultatet av undersökningen kunde göra polismyndigheten mer medveten om hur förundersökningssamarbetet mellan polisen och åklagaren fungerar, för att polismyndigheten således kunde arbeta för att utveckla rutinerna.

I detta arbete har jag gjort en kvalitativ riktad innehållsanalys. Jag har läst igenom 683 brottsanmälningar och gjort en tolkning, utifrån befintliga anvisningar, om respektive ärende hör till kategorin som skall förhandsanmälans enligt *Förundersökningslagen* (805/2011) 5 kap 1 § eller inte. Det resultat jag kom fram till torde kunna ses som riktgivande och kunde vara till nytta för undersökningsledarna.

Min undersökning fokuserar endast på om huruvida förhandsanmälan tekniskt gjorts i gränssnittet mellan Patja och Sakari och svarar egentligen inte på frågan huruvida samarbetet mellan polisen och åklagaren fungerar. Syftet med denna undersökning var att undersöka om förhandsanmälan görs eller inte i enlighet med befintliga anvisningar och om det finns orsak att uppmärksamma polismyndigheten på eventuella brister. Jag tycker att jag i min undersökning fått svar på mina undersökningsfrågor.

I 70 ärenden hade förhandsanmälan gjorts medan min undersökning visar att förhandsanmälan borde ha gjorts i 160 ärenden. Min undersökning visar att det finns varierad praxis i underrättelseförfarandet mellan polisen och åklagaren på Åland. Undersökningen tyder på att underrättelse ofta blir ogjort i grova brott samt i brottsserier i massabrott, medan underrättelse ganska långt utförs i enlighet med regelverket när det gäller sexualbrott och våldsbrott riktade mot barn. Undersökningen har riktat sig mot en teknisk åtgärd i ett datasystem och kan således inte ses som hela sanningen. Det är dock värt att poängtera att de brister som jag noterar i min undersökning ganska lätt torde kunna förbättras genom att undersökningsledarna uppmärksammas på undersökningens resultat.

Innan jag inledde undersökningen trodde jag att det enkelt skulle gå att få fram hur många förhandsanmälningar som gjorts i brottsärenden som registrerats på Åland 2015. Jag vände mig till Landskapsåklagarämbetet, Riksåklagarämbetet samt stabschefen vid Ålands polismyndighet med förfrågan. Det visade sig att dessa uppgifter ej fanns tillgängliga. Via Patja kunde jag få fram att 62 brottsanmälningar förhandsanmälts 2015. I min undersök-

ning identifierade jag 70 brottsanmälningar där förhandsanmälan gjorts. Orsaken till att den manuella sökningen jag gjorde ger ett högre resultat är att vissa förhandsanmälningar gjorts efter årsskiftet 2015 och 2016. Siffran 62 säger endast hur många förhandsanmälningar som gjorts under 2015. Siffran innefattar även anmälningar som registrerats innan den 1. januari 2015.

I bilaga 1 och bilaga 2 framgår vilka brottsrubriker jag undersökt (bilaga 1) samt vilka brottsrubriker jag inte undersökt (bilaga 2). Jag upplevde det som väldigt utmanande att på basen av brottstyperna som framgår i anvisningarna välja vilka brottsrubriker som skall bli föremål för undersökningen. Med beaktande av att jag identifierade 70 brottsanmälningar som förhandsanmälts i min undersökning och Patjas sökfunktion gav uppgiften att 62 förhandsanmälningar gjorts 2015, upplever jag att jag sannolikt identifierat de flesta brottsärenden där förhandsanmälan gjorts.

Den mest arbetsdryga delen av mitt arbete var att läsa och tolka de 683 anmälningarna som var föremål för min undersökning. Jag har under min poliskarriär jobbat åtta år som utredare och tre år som undersökningsledare. Den analysering jag gjorde av anmälningarna tror jag hade varit väldigt mycket svårare utan denna arbetserfarenhet.

På Ålands polismyndighets område bor endast ca. 29 000 invånare. Från invånarantalet sett är Ålands polismyndighet det minsta distriktet i hela landet. Ålands polismyndighet har i och med det låga antalet invånare även minst registrerade brottsanmälningar i hela landet. En liknande undersökning kunde göras var som helst i Finland, men undersökningen skulle bli mer arbetsdryg och skulle innefatta en större mängd anmälningar att analysera.

Den information jag fått ut av den här undersökningen ser jag som en bra grund för vidare forskning. Med den kunskap som kommit ur denna undersökning kunde man jobba vidare på ämnet till exempel genom att intervjua undersökningsledare och åklagare. Det kunde även vara intressant att göra en liknande undersökning i framtiden för att se om situationen ändrats om man jämför år 2015 års ärenden med senare år.

Det är värt att poängtera att denna undersökning inte säger någonting om förundersökningens kvalitet. För att kunna bedöma förundersökningarnas kvalitet borde man gå mer in på djupet i enskilda ärenden genom att läsa förhör, titta igenom tekniska protokoll och övriga

förundersökningshandlingar. I en sådan undersökning är det knappast ändamålsenligt att analysera 683 ärenden, utan i ett sådant fall kunde man fokusera på några enstaka ärenden. Undersökningen ger inte heller svar på om förundersökningssamarbete inverkar på brottsutredningarnas kvalitet. Hur mäter man förundersökningarnas kvalitet kunde man ta reda på genom intervjuer med åklagare och undersökningsledare. Denna undersökning har gjort mig nyfiken på att ta reda på mer.

REFERENSER

- Edilex. (2017). *Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till översyn av förundersöknings- och tvångsmedelslagen RP 222/2010 rd.* Hämtat från Edilex: <https://www.edilex.fi/he/sv20100222.pdf> den 8 mars 2017
- Finlex. (2017a). *Förundersökningslag 805/2011.* Hämtat från Finlex: <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2011/20110805?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=f%C3%B6runders%C3%B6kningslag> den 6 mars 2017
- Finlex. (2017b). *Tvångsmedelslag 806/2011.* Hämtat från Finlex: <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2011/20110806?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Tv%C3%A5ngsmedelslag> den 6 mars 2017
- Finlex. (2017c). *Polislag 872/2011.* Hämtat från Finlex: <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2011/20110872?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=polislag> den 11 mars 2017
- Finlex. (2017d). *Strafflag 39/1889.* Hämtat från <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1889/18890039001?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=strafflag> den 20 mars 2017
- Himberg, K., & Lehtimäki, K. (2017). *Forskningstillstånd POL-2017-12351.* Tammerfors: Polisyrkeshögskolan.
- Jordan, S. (2017). *Mer om: Hermeneutik & positivism.* (S. Jordan, Artist) Tammerfors. Landskapsåklagarämbetet i landskapet Åland. (2017).
- Oikeusministeriö. (den 14 oktober 2005). *Oikeusministeriö määräys 9/39/2005.* Hämtat från Finlex: <http://www.finlex.fi/data/normit/8472/sakarko2005.pdf> den 13 mars 2017
- Patel, R., & Davidsson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder* (4:e uppl.). Lund: Studentlitteratur AB.
- Polisstyrelsen. (2011). *Anvisning gällande bemötande av barn i polisverksamheten och vid förundersökningar 2020/2011/1610.* Helsingfors: Polisstyrelsen.
- Polisstyrelsen. (2013). *Anvisningen för upprättande av förundersökningsprotokoll 2020/2013/5229.* Helsingfors: Polisstyrelsen.
- Polisstyrelsen. (2013). *Registrering av uppgifter i informationssystemet för polisärenden (Patja) 2020/2013/5231.* Helsingfors: Polisstyrelsen.
- Polisstyrelsen. (2014). *Brott åklagaren ska underrättas om, förfarandet och åklagarens åtgärder 2020/2013/1369.* Helsingfors: Polisstyrelsen.

- Polisstyrelsen. (2017). Patja.
- Rantaeskola, S. (. (2014). *Esitutkintalaki - Kommentaari*. Tammerfors:
Polisyrkeshögskolan.
- Repstad, P. (2007). *Närhet och distans - Kvalitativa metoder i samhällsvetenskap*. Oslo:
Universitetsforlaget.
- Stening, A. (u.d.). *Nationalencyklopedin*. Hämtat från Nationalencyklopedin:
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/förundersökning> den 13 mars
2017
- Valtakunnansyttjävirasto. (2013). *Esitutkintayhteistyötä koskeva ohje*. Helsinki: Tekjät
& Valtakunnansyttjävirasto (Svensk översättning).
- Ålands lagsamling. (2012a). *Självstyrelselag (1991:71) för Åland*. Hämtat från
Regeringen.ax:
http://www.regeringen.ax/sites/www.regeringen.ax/files/attachments/page/a_sjalvstyrelsens_grunder_2012.pdf den 20 mars 2017
- Ålands lagsamling. (2012b). *Polislag (2000:49) för landskapet Åland*. Hämtat från
Regeringen.ax:
http://www.regeringen.ax/sites/www.regeringen.ax/files/attachments/page/lagsamling_2012_hela.pdf den 20 mars 2017
- Ålands lagsamling. (2012c). *Republikens presidents förordning (2010:33) om polisförvaltningen i landskapet Åland*. Hämtat från Regeringen.ax:
http://www.regeringen.ax/sites/www.regeringen.ax/files/attachments/page/lagsamling_2012_hela.pdf den 20 mars 2017
- Ålands polismyndighet. (2014a). Förundersökningsmyndighetens och åklagarens möte
angående förundersökningslagen 5 kapitel och förundersökningsarbete.
Mariehamn: Ålands polismyndighet.
- Ålands polismyndighet. (2014b). Uppföljningsmöte angående innehållit i mötesprotokollet
från den 30.1 (Förundersökningsmyndighetens och åklagarens möte angående
förundersökningslagen 5 kapitel och förundersökningsarbete). M/S Eckerö.

BILAGOR

Bilaga 1: Brottsubriker som undersökts

AJONEUVON JÄTTÄMINEN YMPÄRISTÖÖN (Å)
 AVUNANTO/ HUUMAUSAINERIKOKSEN EDISTÄMINEN
 AVUNANTO/ RYÖSTÖ
 AVUNANTO/ TÖRKEÄ KOTIRAUHAN RIKKOMINEN
 AVUNANTO/ TÖRKEÄ PAHOINPITELY
 AVUNANTO/ VAPAUDENRIISTO
 DATAVAHINGONTEKO
 ELÄINSUOJELURIKOS
 ELÄINSUOJELURIKOS (Å)
 HUUMAUSAINERIKOS
 KIIHOTTAMINEN KANSANRYHMÄÄ VASTAAN
 KIRISTYS
 KIRJANPITORIKOS
 KÄTKEMISRIKOS
 LAPSEN HOUKUTTELEMINEN SEKSUAALISIIN TARKOITUKSIIN
 LAPSEN SEKSUAALINEN HYVÄKSIKÄYTTÖ
 LUONNONSUOJELURIKOS (Å)
 LUOTTAMUSASEMAN VÄÄRINKÄYTTÖ
 LÄÄKERIKOS
 MERIKELPOISUUDESTA HUOLEHTIMISEN LAIMINLYÖNTI
 METSÄSTYSRIKKOMUS (Å)
 METSÄSTYSRIKOS
 MUINAISMUISTORIKKOMUS (Å)
 OIKEUDENKÄYTÖSSÄ KUULTAVAN UHKAAMINEN
 PAHOINPITELY
 PAHOINPITELYN YRITYS
 PAKOTTAMINEN
 PERÄTÖN LAUSUMA TUOMIOISTUIMESSA
 PERÄTÖN LAUSUMA VIRANOMAISMENETTELYSSÄ
 PERÄTÖN VAARAILMOITUS
 PETOKSEN YRITYS
 PETOS
 PUHTAANAPITORIKKOMUS (Å)
 PUHTAANAPITORIKOS (Å)
 RAISKAUS
 RAISKAUS (3 MOM)
 RATTIJUOPUMUS
 RATTIJUOPUMUS (Å)
 REKISTERIMERKINTÄRIKOS
 RYÖSTÖ
 SALAKATSELU
 SALAKUUNTELU
 SALASSAPITORIKOS

SUKUPUOLISIVEELLISYYTTÄ LOUKKAAVAN KUVAN LEVITTÄMINEN
TIETOMURTO
TUHOTYÖ
TUHOTYÖN YRITYS
TYÖSYRJINTÄ
TYÖTURVALLISUUSRIKOS
TÖRKEÄ ELÄINSUOJELURIKOS (Å)
TÖRKEÄ HUUMAUSAINERIKOS
TÖRKEÄ KIRJANPITORIKOS
TÖRKEÄ KOTIRAUHAN RIKKOMINEN
TÖRKEÄ KÄTKEMISRIKOS
TÖRKEÄ LAPSEN SEKSUAALINEN HYVÄSIKÄYTTÖ
TÖRKEÄ MAKSUVÄLINEPETOS
TÖRKEÄ PAHOINPITELY
TÖRKEÄ PETOS
TÖRKEÄ RATTIJUOPUMUS (Å)
TÖRKEÄ TIETOJÄRJESTELMÄN HÄIRINTÄ
TÖRKEÄ VAHINGONTEKO
TÖRKEÄ VARKAUS
TÖRKEÄ VELALLISEN PETOS
TÖRKEÄN PAHOINPITELYN YRITYS
VAARAN AIHEUTTAMINEN
VAINOAMINEN
VAMMANTUOTTAMUS
VAPAUDENRIISTO
VARKAUDEN YRITYS
VARKAUS
VELALLISEN EPÄREHELLISYYS
VERORIKKOMUS
VIRKAMIEHEN VÄKIVALTAINEN VASTUSTAMINEN
VIRKASALAISUUDEN RIKKOMINEN
VIRKAVELVOLLISUUDEN RIKKOMINEN
VÄÄRENNYS
VÄÄRÄ ILMIANTO
VÄÄRÄN TODISTUKSEN ANTAMINEN VIRANOMAISELLE
YMPÄRISTÖN TURMELEMINEN (Å)
YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN RIKKOMINEN (Å)

Bilaga 2: Brottsrubriker som inte undersökts

AJONEUVOVERORIKKOMUS
ALKOHOLIRIKKOMUS
ALKOHOLIRIKKOMUS (Å)
AMPUMA-ASERIKKOMUS
AMPUMA-ASERIKOS
AVUNANTO/ NÄPISTYS
ELÄIMEN VARTIOIMATTA JÄTTÄMINEN
ELÄINSUOJELURIKKOMUS (Å)
HAITANTEKO VIRKAMIEHELLE
HALLINNAN LOUKKAUS
HAUTARAUHAN RIKKOMINEN
HENKILÖREKISTERIRIKOS
HUUMAUSAINEN KÄYTTÖRIKOS
ILKIVALTA
JULKISRAUHAN RIKKOMINEN
JÄRJESTYSRIKKOMUS (Å)
JÄRJESTYSTÄ YLLÄPITÄVÄN HENKILÖN VASTUSTAMINEN
KAVALLUS
KIRISTYKSEN YRITYS
KOTIRAUHAN RIKKOMINEN
KULKUNEUVON KULJETTAMINEN OIKEUDETTA (Å)
KULKUNEUVON LUOVUTTAMINEN JUOPUNEELLE (Å)
KUNNIANLOUKKAUS
LAITON UHKAUS
LIEVÄ ALKOHOLIRIKOS
LIEVÄ KAVALLUS
LIEVÄ LUVATON KÄYTTÖ
LIEVÄ MAKSUVÄLINEPETOS
LIEVÄ MOOTTORIKULKUNEUVON KÄYTTÖVARKAUS
LIEVÄ PAHOINPITELY
LIEVÄ PETOS
LIEVÄ VAHINGONTEKO
LIEVÄ VÄÄRENNYS
LIIKENNEPAKO (Å)
LIIKENNERIKKOMUS
LIIKENNERIKKOMUS (Å)
LIIKENNETURVALLISUUDEN VAARANTAMINEN
LIIKENNETURVALLISUUDEN VAARANTAMINEN (Å)
LUONNONSUOJELURIKKOMUS (Å)
LUVATON KÄYTTÖ
LUVATON PYYNTI
LÄHESTYMISKIELLON RIKKOMINEN
LÄÄKERIKKOMUS
MAKSUVÄLINEPETOS

MOOTTORIKULKUNEUVON KÄYTTÖVARKAUDEN YRITYS
MOOTTORIKULKUNEUVON KÄYTTÖVARKAUS
NISKOITTELU POLIISIA VASTAAN
NISKOITTELU POLIISIA VASTAAN (Å)
NÄPISTYKSEN YRITYS
NÄPISTYS
PELASTUSRIKKOMUS (Å)
RAHANVÄÄRENNYS
RÄJÄHDESÄÄNNÖSTEN RIKKOMINEN
SUKUPUOLISIVEELLISYYDEN JULKINEN LOUKKAAMINEN
TOISEN VAHINGOITTAMISEEN SOVELTUVAN ESINEEN TAI AINEEN
HALLUSSAPITO
TUPAKAN MYYNTIRIKKOMUS (Å)
TUTKINTA LIIKETOIMINTAKIELLON MÄÄRÄÄMISEKSI
TUTKINTA RIKESAKON TAI RANGAISTUSVAATIMUKSEN VASTUSTAMISEN
JOHDOSTA
TYÖNANTAJAN ULKOMAALAISSRIKKOMUS
TYÖTURVALLISUUSRIKKOMUS
TÖRKEÄ LIIKENNETURVALLISUUDEN VAARANTAMINEN (Å)
ULKOMAALAISSRIKKOMUS
VAARALLISEN ESINEEN HALLUSSAPITO
VAARALLISTEN AINEIDEN KULJETUSRIKOS
VAHINGONTEKO
VAITIOLOVELVOLLISUUDEN RIKKOMINEN (Å)
VAROMATON KÄSITTELY
VESILIIKENNERIKKOMUS (Å)
VIESTINTÄRAUHAN RIKKOMINEN
VIRKAMIEHEN VASTUSTAMINEN
VÄÄRÄN HENKILÖTIEDON ANTAMINEN
YKSITYISELÄMÄÄ LOUKKAAVA TIEDON LEVITTÄMINEN
YMPÄRISTÖRIKKOMUS (Å)